

Kandidat i socialt arbejde

Aalborg Universitet

Hvornår er adoption uden samtykke til barnets bedste?

Politisk legitimering og socialrådgiveres erfaringer og perspektiver i sager om adoption uden samtykke

Lavet af: Louise Aunbjerg Birch, studienr. 20131086

Vejleder: Mie Engen

Anslag: 149.962

Indhold

ABSTRACT	1
1 INDLEDNING	2
1.1 PROBLEMFOMULERING	3
2 ADOPTION UDEN SAMTYKKE I DANMARK.....	4
2.1 RETLIG OG POLITISK UDVIKLING SIDEN 1972.....	4
2.2 ANVENDELSEN AF ADOPTION UDEN SAMTYKKE	7
3 DESIGN, TEORI OG METODE	8
3.1 KRITISK DISKURSANALYSE AF LOVFORSLAG NR. L 105	9
3.1.1 ANVENDELSE AF WPR I ANALYSEN	11
3.1.2 DOKUMENTANALYSE	12
3.1.3 UDVÆLGELSE AF EMPIRI.....	12
3.1.4 KODNING AF DOKUMENTER	14
3.2 PRAKSISUNDERSØGELSE	15
3.2.1 KVALITATIVE INTERVIEWS	15
3.2.2 UDVÆLGELSE AF INFORMANTER.....	16

3.2.3	GENNEMFØRELSE OG BEARBEJDNING AF INTERVIEWS	17
3.2.4	REFLEKSION OVER EGEN ROLLE	18
3.2.5	DØMMEKRAFT SOM ANALYTISK PERSPEKTIV	19
3.3	VIDENSKABSTEORETISK UDGANGSPUNKT	20
3.4	ANALYSESTRATEGI	22
3.5	FORSKNINGSKVALITET OG TRANSPARENS	23
3.6	REFLEKSION OVER BRUG AF AI	23
4	ANALYSE	24
4.1	KRITISK DISKURSANALYSE AF LOVFORSLAG NR. L 105	24
4.1.1	DE UTILSTRÆKKELIGE ANBRINGELSER	26
4.1.2	BARNETS BEDSTE SOM STYRINGSPRINCIP	34
4.2	DELKONKLUSION: KRITISKE DISKURSANALYSE	40
5	PRAKSISUNDERSØGELSE	42
5.1	SOCIALFAGLIGE VURDERINGER AF BARNETS BEDSTE	42
5.1.1	NÅR JURA IKKE ER TILSTRÆKKELIG	43
5.1.2	TVIVL SOM GRUNDLAG FOR DET SOCIALFAGLIGE SKØN	47
5.1.3	MODSATRETTEDE HENSYN I VURDERINGEN AF BARNETS BEDSTE	49
5.1.4	HENSYNET TIL FORÆLDRENE OG MENNESKELIGE KONSEKVENSER	54
5.2	DELKONKLUSION: PRAKSISUNDERSØGELSE	57

6	DISKUSSION	59
7	KONKLUSION	62
8	PERSPEKTIVERING	64
8.1	BLÆSER DER NYE VINDE PÅ ADOPTIONSOMRÅDET?	64
8.2	ERFARINGSBASERET PERSPEKTIV PÅ STABILITET OG KONTINUITET	66
	REFERENCER.....	68
	BILAG	75

Abstract

This thesis examines how non-consensual adoption is legitimized as a social policy intervention in Denmark, and how these political intentions are understood and handled by social workers in practice. Non-consensual adoption represents the most far-reaching interventions within Danish child welfare legislation, as it permanently cuts the legal ties between a child and its biological parents. Therefore, it raises fundamental questions of what characterizes the best interests of the child, the role of the state and the boundaries of social workers discretion.

The study is based on a dual analytical design. First, a critical discourse analysis of legislative proposal L 105, drawing on Carol Bacchi's "What's the Problem Represented to be?" approach, shows that non-consensual adoption is legitimized through a problem representation of an insufficient out-of-home care system failing to ensure stability and continuity for children who are placed outside the home throughout their childhood alongside a strong child-centered focus. In the second part of the analysis, the focus is on how these political problem representations and underlying rationales are understood and handled by social workers in their work with children and young people in vulnerable positions.

The findings highlight that assessments of the child's best interests are complex and uncertain, involving difficult prognostic judgments and dilemmas related to attachment, biological ties, and long-term consequences for the child and its biological family.

The thesis does not aim to determine whether non-consensual adoption is right or wrong. Rather, it seeks to show how non-consensual adoption is made meaningful from a political perspective, and how these influence and are operationalized in social work with vulnerable children and young people.

1 Indledning

Hvornår er det nødvendigt og legitimt at staten permanent bryder de juridiske bånd mellem et barn og dets biologiske forældre? Dette spørgsmål udgør kernen i arbejdet med adoption uden samtykke, som er den mest vidtgående indsats i dansk sociallovgivning vedrørende børn og unge i udsatte positioner. Adoption uden samtykke indebærer et definitivt ophør af de juridiske bånd mellem barn og de biologiske forældre og rejser dermed grundlæggende spørgsmål om barnets bedste, statens rolle og grænserne for det socialfaglige skøn.

I praksis er det socialrådgivere, der skal omsætte disse principielle spørgsmål til konkrete afgørelser i komplekse børnesager. Det indebærer at træffe vurderinger med potentielt livsforandrende konsekvenser for både børn og forældre. Netop fordi indgrebet er så vidtrækkende, bliver vurderingen af, hvornår det er til barnets bedste, både fagligt kompleks og etisk krævende.

Arbejdet med adoption uden samtykke kan samtidig forstås som et eksempel på såkaldte "vilde problemer", kendetegnet ved usikkerhed, kompleksitet og fravær af entydige løsninger (Henriksen, 2015; Rask, 2015). I sådanne situationer bliver det socialfaglige skøn centralt. Skønnet indebærer en helhedsvurdering, hvor blandt andet juridiske, faglige og etiske hensyn må afvejes med udgangspunkt i barnets bedste - et begreb som ikke er objektivt fastlagt en gang for alle, men derimod formes og forandres i takt med samfundets værdier, diskurser og politiske målsætninger.

Socialrådgivernes faglige vurderinger træffes dog ikke i et politisk tomrum. Siden 2009 har adoption uden samtykke været genstand for stigende politisk opmærksomhed og er i tiltagende grad blevet legitimeret som en socialpolitisk indsats gennem lovgivning og politiske udmeldinger (Djøf Forlag, 2024; Ankestyrelsen, 2025). I sin nytårstale i 2020 fremhævede statsminister Mette Frederiksen blandt andet udsatte børn som en central politisk prioritet og pegede i den forbindelse på behovet for, at flere børn - tidligere - får mulighed for en ny familie gennem adoption uden samtykke (Frederiksen, 2020).

Denne udvikling rejser samtidig principielle spørgsmål om statens indgriben i familielivet og de langsigtede konsekvenser heraf. Historiske eksempler - såsom de grønlandske børn, der i 1950'erne blev fjernet fra deres familier - illustrerer, hvordan indsatser, der i samtiden fremstår legitime, senere kan vurderes kritisk. Dette aktualiserer spørgsmålet om, hvordan nutidens praksis med adoption uden samtykke vil blive forstået i et fremtidigt perspektiv (Statsministeriet, 2020).

I dette spændingsfelt indtager socialrådgivere en central position. Det er dem, der i første instans vurderer, om der er grundlag for at indstille til adoption uden samtykke, og som dermed navigerer i et "refleksions- og handlingsrum", som er præget af politiske intentioner og lovgivning, faglige normer og etiske hensyn. Specialet retter derfor fokus mod, hvordan adoption uden samtykke legitimeres politisk, samt hvordan disse intentioner forstås og håndteres i socialrådgivernes praksis.

1.1 Problemformulering

På denne baggrund arbejdes der med følgende problemformulering:

Hvordan legitimeres adoption uden samtykke fra politisk hold som en socialpolitisk indsats i Danmark, og hvordan forstås og håndteres socialrådgivere de politiske intentioner i praksis? Hvilke faglige perspektiver, dilemmaer og hensyn kan indgå i socialrådgiverens skøn, når de overvejer, om et barn skal bortadopteres uden samtykke?

Det er væsentligt at understrege, at specialet ikke har til formål at undersøge, hvordan adoption uden samtykke generelt legitimeres fra politisk hold i Danmark. Analysen er i stedet afgrænset til et konkret og centralt lovgivningsmæssigt nedslagspunkt - lovforslag nr. L 105 - som både markerer et brud med tidligere retspraksis og indledningen på en række juridiske lempelser på området for adoption uden samtykke. Med dette afsæt analyseres, hvordan adoption uden samtykke konstrueres og legitimeres som en

nødvendig og ansvarlig indsats i en specifik politisk kontekst. I forlængelse heraf belyses det gennem en praksisundersøgelse, hvordan disse politiske og diskursive rammer omsættes i socialrådgivernes arbejdet med nogle af de mest udsatte børnefamilier i Danmark.

Specialet har ikke har til hensigt at afgøre, hvorvidt adoption uden samtykke er rigtigt eller forkert. Derimod har det alene fokus på at undersøge, hvordan adoption uden samtykke fra politisk hold gøres meningsfuld og legitim overfor nogle af de mest udsatte børn og unge og i forlængelse heraf, hvordan de politiske rationaler og antagelser påvirker de vurderinger, dilemmaer og hensyn, der kan præge det sociale arbejdes felt.

2 Adoption uden samtykke i Danmark

Dette afsnit præsenterer den historiske kontekst for adoption uden samtykke i Danmark. Indledningsvist gives en kort gennemgang af udviklingen på området siden 1972, hvor det for første gang blev muligt at gennemføre adoption uden samtykke. Afslutningsvis redegøres der kort for anvendelsen af adoption uden samtykke i en dansk kontekst.

2.1 Retlig og politisk udvikling siden 1972

Muligheden for adoption uden samtykke blev indført med adoptionslovens § 9 i 1972. Bestemmelsen gav i særlige tilfælde mulighed for at gennemføre adoption mod forældrenes vilje, hvis det var afgørende for barnets bedste. I praksis kunne adoption uden samtykke kun finde sted, hvis et barn havde været anbragt uden for hjemmet i mindst syv år, og forældrene gennem en længere årrække – typisk 6-8 år – ikke havde haft regelmæssig kontakt med eller vist vedvarende interesse for barnet (Mørk, 2024, s. 253-289; Ankestyrelsen, 2025; Socialstyrelsen, 2019).

I 1990 udkom Graversenbetænkningen, som blev udarbejdet på baggrund af et politisk og fagligt ønske om at revurdere Bistandslovens regler for støtte til børn og unge i udsatte positioner. Baggrunden for denne betænkning var en længerevarende kritik af lovgivningen på børne- og ungeområdet – herunder, at praksis ikke i tilstrækkelig grad

sikrede rettidig og relevant hjælp, og at der i nogle tilfælde blev grebet for sent eller utilstrækkeligt ind over for børn i udsatte livssituationer. I Graversenbetænkningen beskrives kontinuitetsbegrebet som et centralt omdrejningspunkt i forståelsen af børns udvikling og indsatsen over for børn og unge i udsatte positioner. Det understreges, at støttende indsatser bør tage udgangspunkt i et helhedssyn på familien, hvor støtteforanstaltninger så vidt muligt iværksættes i samarbejde med familien. Det fremgår, at selv ved anbringelser betragtes forældrene som betydningsfulde for barnets udvikling. Dette begrundes med, at forældrene både udgør en central del af barnets identitet og historie samt at denne kontakt kan bidrage til, at barnet bedre forstår sin egen situation (Socialministeriet, 1990).

Fra slutningen af 1990'erne og frem sker en tiltagende faglig og politisk kritik af, at anbragte børn ofte lever i langvarige og ustabile anbringelsesforløb.

I 1998 udarbejder Børnerådet en skrivelse, hvor de problematiserer den eksisterende anbringelsespraksis. Kritikken omhandler blandt andet, at der handles for sent i de meget bekymrende sager samt at anbragte børn udsættes for gentagne brud i form af skift mellem anbringelsessteder og den biologiske familie. Børnerådet fremhæver og kritiserer, at indsatserne ikke i tilstrækkelig grad har taget udgangspunkt i barnets bedste. På den baggrund argumenterer formand Per Schultz Jørgensen for nødvendigheden af et "sporskifte", hvor praksis i højere grad bringes i overensstemmelse med FN's Børnekonvention, som har fokus på kontinuitet og sammenhæng i barnets liv. Børnerådet fremlægger i deres skrivelse seks forskellige forslag til ændringer i praksis. Her fremhæves blandt andet en lempelse af de juridiske regler vedrørende adoption uden samtykke som én mulig løsning i situationer, hvor barnet ikke vurderes at have udsigt til en stabil opvækst i den biologiske familie. (Børnerådet, 1998).

I 2005 udkommer Retssikkerhedsudvalgets betænkning nr. 1442. Den har det overordnede formål at styrke retssikkerheden i sociale sager ved at identificere og adressere retssikkerhedsmæssige udfordringer – særligt i forbindelse med indgribende støtteforanstaltninger over for børn og familier. I den fremhæves det, at nogle børn

opholder sig i midlertidige anbringelser gennem store dele af deres barndom uden udsigt til stabile familierelationer. Som en del af betænkningen anbefaler udvalget derfor en mere aktiv anvendelse af adoption uden samtykke – særligt i forhold til spædbørn samt børn der har været anbragt uden for hjemmet gennem længere tid (Socialministeriet, 2005).

I forskningen bliver der også peget på problematikker ved langvarige anbringelser. I 2008 udkommer en undersøgelse fra SFI som konkluderer, at mange anbragte børn oplever gentagne brud og manglende stabilitet i deres barndom. I rapporten fremgår det ligeledes, at international forskning peger på, at adopterede børn generelt klarer sig bedre på en række trivsels- og udviklingsparametre end børn i langvarige anbringelsesforløb. (Egelund, et al., 2008).

I 2009 bliver lovforslag nr. L 105 vedtaget i Folketinget, hvilket indebærer en væsentlig lempelse af de juridiske krav til adoption uden samtykke. Med lovændringen bliver det muligt at gennemføre adoption, når et barn har været anbragt i mindst tre år, og det er godtgjort, at forældrene varigt er ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, jf. adoptionslovens § 9, stk. 3. Samtidig bliver det muligt at bortadoptere børn under ét år uden samtykke, hvis forældrene både er varigt ude af stand til at varetage omsorgen og heller ikke kan spille en positiv rolle for barnet i forbindelse med samvær (Mørk, 2024, s. 257-260; Socialstyrelsen, 2019).

I 2015 sker en yderligere lempelse af de juridiske krav til adoption uden samtykke. Herefter skal det alene sandsynliggøres – og ikke længere godtgøres – at forældrene varigt er ude af stand til at varetage omsorgen for deres barn. Samtidig bliver det muligt at gennemføre en adoption uden samtykke uanset barnets alder og længden af anbringelsen, hvis det vurderes at barnets tilknytning til plejefamilien har antaget en sådan karakter, at det vil være skadeligt for barnet at bryde denne tilknytning jf. adoptionslovens §9, stk. 4. Derudover bliver det muligt for den oprindelige slægt at ansøge om samvær eller kontakt med barnet (Mørk, 2024, s. 253-289; Socialstyrelsen, 2019).

Med implementeringen af Barnets lov i 2024 sker også nogle væsentlige lempelser på adoptionsområdet. Dermed bliver det - i helt ekstraordinære tilfælde - muligt at træffe afgørelse om adoption uden samtykke allerede før barnets fødsel. I forbindelse med barnets lov bliver de bortadopterede børns rettigheder ligeledes styrket, således at når de fylder 12 år, får de ret til at kunne kontakte den biologiske slægt (Ankestyrelsen, 2025).

2.2 Anvendelsen af adoption uden samtykke

Anvendelsen af adoption uden samtykke i Danmark er steget i de senere år og indgår i stigende grad som en del af den kommunale praksis på området. For at give et overblik over udviklingen præsenteres nedenstående tabel fra Ankestyrelsen, som viser antallet af afgørelser i perioden 2020–2024 fordelt på henholdsvis afslag, hjemvisninger og frigivelser til adoption uden samtykke (Ankestyrelsen, 2025).

Afgørelser efter § 9, stk. 3 vedrører sager, hvor forældrene vurderes varigt at være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet. Afgørelser efter § 9, stk. 4 vedrører derimod sager, hvor barnet har opnået en så stærk tilknytning til plejefamilien, at det vil være til skade for barnets udvikling at blive flyttet (Ankestyrelsen, 2025).

AFGØRELSESTYPE	2020	2021	2022	2023	2024
Adoptionslovens § 9, stk. 3					
Afslag	3	2	3	1	5
Hjemvisning	6	5	2	4	8
Frigivelse til adoption uden samtykke	25	25	24	30	31
Adoptionslovens § 9, stk. 4					
Afslag	1	2			
Hjemvisning		2	3	1	
Frigivelse til adoption uden samtykke	5	4	13	15	10
Samlet					
Afslag/hjemvisninger (stk. 3 og 4)	11	10	8	6	13
Sager i alt (stk. 3 og 4)	30	29	37	45	41

Som det fremgår af tabellen, varierer antallet af sager over perioden, men ligger samlet set mellem 29 og 45 sager årligt. Det højeste antal ses i 2023, hvorefter der sker et mindre fald i 2024.

Langt størstedelen af sagerne vedrører tilfælde, hvor forældrene vurderes varigt at være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet (§ 9, stk. 3). Inden for denne type sager udgør frigivelser til adoption uden samtykke den største andel i alle år, mens antallet af afslag og hjemvisninger er lavere og mere varierende.

I en rapport fra Ankestyrelsen (2025) fremgår at, at anvendelsen af adoption uden samtykke i stigende grad afspejles i den kommunale praksis. Undersøgelsen viser, at en voksende andel af kommunerne har indstillet sager til adoption uden samtykke, og at ordningen i højere grad indgår som en aktiv overvejelse i relevante sager. Samtidig fremhæver rapporten betydelige variationer mellem kommunerne. Mens nogle kommuner i en længere periode ikke har gjort brug af muligheden, har andre i højere grad indstillet sager. Eksempelvis har Lolland Kommune haft et markant højere antal indstillinger sammenlignet med andre kommuner. Omvendt har kommuner såsom Langeland, Norddjurs, Odsherred og Fredericia - trods en relativt høj andel af udsatte børn – haft et begrænset antal indstillinger, mens Ikast-Brande med en lavere andel af udsatte børn har haft et relativt højt antal indstillinger. Samlet set viser udviklingen, at adoption uden samtykke i stigende grad indgår som en del af kommunernes praksis, men der er stor forskel på, hvilke kommuner som indstiller til adoption uden samtykke.

3 Design, teori og metode

I de følgende afsnit redegøres for specialets design, teoretiske afsæt og metodiske valg med henblik på at skabe transparens og tydeliggøre grundlaget for besvarelsen af problemformuleringen.

Specialet er opbygget omkring et todelt analytisk design, der kombinerer en kritisk diskursanalyse med en praksisundersøgelse. I første del analyseres den politiske

legitimering af adoption uden samtykke med afsæt i Carol Bacchis WPR-tilgang, mens anden del undersøger, hvordan disse problemrepræsentationer forstås og håndteres af socialrådgivere i praksis.

Metodeafsnittet følger denne opbygning. Først præsenteres de metodiske valg knyttet til diskursanalysen, herunder WPR-tilgangen, empirisk materiale og dokumentanalyse. Herefter redegøres for praksisundersøgelsen med fokus på design, kvalitative interviews, udvælgelse af informanter samt bearbejdning af det empiriske materiale, ligesom Høilund og Juuls perspektiv på dømmekraft introduceres som den primære analytisk ramme. Afslutningsvis præsenteres tværgående metodiske overvejelser, herunder specialets videnskabsteoretiske udgangspunkt, analysestrategi, forskningskvalitet samt mine refleksioner over brugen af AI.

3.1 Kritisk diskursanalyse af lovforslag nr. L 105

Som metodisk afsæt for at kunne gennemføre specialets kritiske diskursanalyse anvendes Carol Bacchis tilgang "What's the Problem Represented to be?" (herefter WPR). Den tager udgangspunkt i en forståelse af policys (eksempelvis lovforslag) som en meningsskabende praksis, hvor de politiske forslag og lovgivning ikke blot adresserer samfundsmæssige problemstillinger, men samtidig også er med til at definere, hvordan disse forstås. Da Bacchi er inspireret af Michel Foucaults analyser af forholdet mellem magt, viden og diskurs retter WPR opmærksomheden mod, hvordan bestemte problemforståelser etableres, legitimeres og derved kan fremstå som selvfølgelige i politiske tekster (Bacchi, 2009).

Et centralt greb i WPR-tilgangen er en baglæns analytisk proces, hvor der tages udgangspunkt i den foreslåede løsning – lovforslag nr. L 105 – og herfra arbejdes videre mod at afdække de problemrepræsentationer, som gør denne løsning mulig og meningsfuld. Hensigten hermed er, at man efterfølgende kan afdække, hvilke underliggende diskurser, antagelser og rationaler, der ligger til grund for de identificerede problemrepræsentationer (Bacchi, 2009).

I det følgende præsenteres de seks spørgsmål i WPR-modellen med afsæt i Miriam Madsens danske oversættelse (Frstrup, Cort, Larson, Thomsen, & Skovhus, 2024, s. 36-54):

- 1. Hvordan repræsenteres “problemet” i en given policy?**
- 2. Hvilke antagelser er denne problemrepræsentation baseret på?**
  - a. Hvilke antagelser ligger bag denne problemrepræsentation?
  - b. Hvilke begreber, binariteter og kategorier kan identificeres?
- 3. Hvordan er denne repræsentation af “problemet” opstået?**
- 4. Hvad forbliver uproblematisk i denne problemrepræsentation?**
  - a. Hvad er tavshederne?
  - b. Hvordan kan “problemet” tænkes anderledes?
- 5. Hvilke effekter bliver produceret ved denne repræsentation af “problemet”?**
  - a. Hvilke diskursive effekter kan identificeres?
  - b. Hvilke subjektiveringseffekter kan identificeres?
  - c. Hvilke levede effekter kan identificeres?
- 6. Hvordan og hvor er denne repræsentation af “problemet” blevet produceret, spredt og forsvaret?**
  - a. Hvordan sættes der spørgsmålstejn ved denne problemrepræsentation?
  - b. Hvordan kan den blive udfordret og erstattet?

Bacchi peger desuden på et refleksivt, syvende spørgsmål, som retter sig mod analysen selv: Hvad overses, eller hvilke spørgsmål stilles ikke? Dette spørgsmål åbner for en opmærksomhed på analysens egne blinde vinkler og forforståelser (Bacchi, 2009, s. 19).

Bacchi understreger, at spørgsmålene ikke skal forstås som en fast eller lineær rækkefølge, der nødvendigvis skal gennemgås i sin helhed. Tilgangen er derimod tænkt som et fleksibelt analytisk redskab, hvor det er muligt at udvælge de spørgsmål, der er mest relevante i forhold til undersøgelses formål. Det afgørende er derfor ikke at arbejde med alle spørgsmål, men at kunne begrunde sine valg og anvende dem på en måde, der skaber analytisk indsigt i de policies, der undersøges (Bacchi, 2009).

3.1.1 Anvendelse af WPR i analysen

Med afsæt i specialets problemformulering er der truffet et metodisk valg om at tage udgangspunkt i de første tre spørgsmål i WPR-tilgangen. Begrundelsen herfor hænger sammen med specialets fokus på at undersøge, hvordan adoption uden samtykke fra politisk hold legitimeres som socialpolitisk indsats. Ved at arbejde med de første tre spørgsmål bliver det muligt både at identificere, hvordan problemet fremstilles, hvilke antagelser der ligger til grund for denne fremstilling, og hvordan den er blevet til.

Det første spørgsmål retter sig mod, hvordan "problemet" fremstilles i lovforslag nr. L 105. Fokus er på, hvilke forhold der beskrives som problematiske og hvordan de forbindes til behovet for en bestemt indsats. Analysen har fokus på problemrepræsentationerne - altså hvordan "problemet" konstrueres fra politisk hold (Bacchi, 2009, s. 2-4).

Andet spørgsmål anvendes til at afdække de underliggende antagelser, som problemrepræsentationen bygger på. I den forbindelse anvendes Bacchis analytiske begreber binaries, key concepts og categories, som medvirker til at afdække de underliggende forståelser, diskurser og antagelser. Binaries henviser til modsætningspar, som eksempelvis stabilitet/ustabilitet eller omsorgssvigt/tryk opvækst, og som er med til at skabe bestemte skel i forståelsen af problemet. Key concepts refererer til de begreber og formuleringer, der tillægges særlig betydning i teksten, og som er med til at definere, hvad der fremstår som centralt, mens categories dækker over de måder, hvorpå mennesker positioneres og inddeles, eksempelvis som "udsatte børn" eller "forældre uden tilstrækkelig omsorgsevne" (Bacchi, 2009, s. 4-10).

Det tredje spørgsmål inddrages for at tilføje et historisk blik på de politiske og institutionelle udviklingsprocesser, der har formet forståelsen af indsatsen. Det behandles i specialets afsnit "Adoption uden samtykke i Danmark", som er placeret før metodeafsnittet. Med inspiration fra en genealogisk tilgang undersøges det her, hvordan nutidige problemforståelser er blevet til over tid gennem forskellige diskursive processer.

Samlet set anvendes WPR-tilgangen til at afdække de problemrepræsentationer og underliggende antagelser, som gør det muligt fra politisk hold at fremstille adoption uden samtykke som en legitim og nødvendig socialpolitisk indsats.

3.1.2 Dokumentanalyse

Med henblik på at gennemføre den kritiske diskursanalyse anvendes en dokumentanalyse som metodisk grundlag. Hvor WPR fungerer som det analytiske redskab, udgør dokumentanalysen det empiriske fundament, hvor problemrepræsentationer og legitimeringsformer identificeres og fortolkes. Metodisk indebærer dokumentanalysen en systematisk og fortolkende gennemgang af politiske tekster, hvor viden produceres gennem analyse af eksisterende dokumenter (Lynggaard, 2025, s. 163-182; Ingemann, Kjeldsen, Nørup, & Rasmussen, 2022, s. 67-88). Politiske dokumenter betragtes i den forbindelse ikke som neutrale gengivelser af virkeligheden, men som styringsredskaber, der aktivt er med til at forme bestemte problemforståelser og anviser bestemte løsninger (Triantafillou, 2019, s. 147-159). En udfordring ved dokumentanalyse er imidlertid, at analysen er begrænset til det, der fremgår af teksterne, og ikke nødvendigvis indfanger de praksisser, overvejelser og forhandlinger, der ligger bag (Lynggaard, 2025).

3.1.3 Udvælgelse af empiri

Udvælgelsen af dokumentanalysens primære empiri tager afsæt i dokumenter, der kan give indblik i den politiske legitimering af adoption uden samtykke (Lynggaard, 2025, s. 189-194; Ingemann, Kjeldsen, Nørup, & Rasmussen, 2022, s. 67-88) .

Som beskrevet i indledningen danner lovforslag nr. L 105 fra 2008 grundlag for specialets kritiske diskursanalyse. Dette konkrete lovforslag er valgt, fordi det markerer et diskursivt brud i forståelsen og anvendelsen af adoption uden samtykke som socialpolitisk indsats i Danmark. Lovforslag nr. L 105 udgør således den første juridiske lempelse på området siden 1972, hvor adoption uden samtykke for første gang blev muligt. Mit argument er derfor, at netop dette lovforslag repræsenterer et markant skifte i både de juridiske rammer og den politiske italesættelse af indsatsen. Diskursive brud er analytisk interessante, da de er velegnede til at få indblik i de antagelser og rationaler, der ligger til grund for nye politiske tiltag. Lovforslag nr. L 105 udgør derfor et centralt nedslagspunkt i undersøgelsen af, hvordan man fra politisk hold legitimerer en lempelse af de juridiske krav – og dermed også den politiske legitimering af adoption uden samtykke som socialpolitisk indsats.

Empiriindsamlingen er foretaget via Folketingets hjemmeside, hvor jeg systematisk har gennemgået de dokumenter, som er relateret til behandlingen af lovforslaget i Folketingets dokumentarkiv. Dette drejer sig om i alt 92 dokumenter – eksempelvis lovfremstilling, lovforslag med bemærkninger, høringssvar, betænkninger samt skriftlige spørgsmål til ministeren. Gennemgangen er foretaget med henblik på at skabe et samlet overblik over det politiske materiale samt at identificere de dokumenter, der er mest analytisk relevante i forhold til min dokumentanalyse (Folketinget, 2025).

På den baggrund har jeg udvalgt to centrale policy-dokumenter til at være dokumentanalysens primære empiri (bilag 1 og 2). De to dokumenter og deres analytiske bidrag til den kritiske diskursanalyse fremgår af nedenstående tabel:

Dokument	Dokumentets analytiske bidrag
Lovforslag nr. L 105 med bemærkninger	Lovforslaget består af selve lovteksten samt tilhørende bemærkninger, hvor formålet med forslaget og baggrunden for de foreslåede ændringer uddybes. Bemærkningerne giver indsigt i, hvordan lovforslaget

begrundes, og hvilke hensyn og forståelser der bringes i spil i forbindelse med reguleringen af adoption uden samtykke. Dokumentet er udvalgt, det giver mulighed for at få indblik i, hvilke antagelser og hensyn der ligger bag lovforslaget (bilag 1).

Folketingets første
behandling af
lovforslaget

Dokumentet består af et udskrift af folketingsdebatten (43 sider). Dette dokument er udvalgt, fordi det indeholder den mest omfattende og nuancerede debat blandt de tre behandlinger i Folketinget. Ved første behandling præsenterer samtlige partiers ordførere således deres positioner i forhold til en lempelse af de juridiske krav vedr. adoption uden samtykke og det afsluttes med at den daværende justitsminister afslutter med regeringens perspektiv. Dokumentet giver dermed et indblik i de politiske argumenter, hensyn og forståelser som taler for og imod adoption uden samtykke som socialpolitisk indsats (bilag 2).

Samlet udgør disse to dokumenter den primære empiri for den kritiske diskursanalyse.

3.1.4 Kodning af dokumenter

I min kodning af de udvalgte dokumenter tages udgangspunkt i WPR-tilgangen som det centrale metodiske redskab. Kodningen er således indledt med en grundig gennemlæsning af de to dokumenter, hvor jeg markerer de tekststykker og udsagn, der omhandlede lovforslagets formål og begrundelser. På baggrund af den samlede kodning fremstår begge dokumenter med en række markeringer af centrale udsagn, hvilket danner grundlag for at kunne identificere de gennemgående problemrepræsentationer. Kodningen kan således forstås som en proces, hvor materialet gradvist åbnes op gennem disse markeringer, hvorefter de fremtrædende mønstre samles og sorteres i tematiske sammenhænge. Dette har gjort det muligt for mig at arbejde videre med de identificerede problemrepræsentationer i diskursanalysens analyseafsnit.

I næste trin gennemlæses materialet på ny i en mere analytisk læsning, hvor jeg arbejder med Bacchis begreber binaries, key concepts og categories (Bacchi, 2009). Denne gennemlæsning bygger både på en åben læsning af materialet og på en mere fokuseret læsning med afsæt i de analytiske begreber. Formålet er at identificere mønstre i, hvilke begreber der tillægges betydning, hvilke modsætninger der etableres, og hvordan aktører positioneres i materialet. Kodningsprocessen indebærer dermed en løbende bevægelse mellem materialet og de analytiske begreber med henblik på at identificere de antagelser og rationaler, der ligger til grund for problemrepræsentationerne. Udvælgelsen af udsagn er i denne sammenhæng ikke tilfældig, men styret af specialets problemformulering og WPR-tilgangens analytiske spørgsmål, hvilket har bidraget til at skabe et systematisk grundlag for databearbejdningen. På baggrund af min kodning fremstår materialet med en række analytiske markeringer, hvor de centrale begreber, modsætninger og positioneringer træder frem. Disse danner grundlag for det videre analytiske arbejde med at identificere de underliggende antagelser og rationaler, som der arbejdes videre med i diskursanalysens analyseafsnit.

3.2 Praksisundersøgelse

I det følgende præsenteres de metodiske overvejelser og valg, der ligger til grund for gennemførelsen af specialets praksisundersøgelse, som har fokus på, hvordan socialrådgivere forstår og håndterer de politiske intentioner vedrørende adoption uden samtykke i praksis.

3.2.1 Kvalitative interviews

Praksisundersøgelsens primære empiri består af tre kvalitative interviews med socialrådgivere, som arbejder i en Familieafdeling (bilag 4, 5 og 6).

Kvalitative interviews er valgt som metode, fordi de giver mulighed for at opnå indsigt i, hvordan socialrådgivere forstår, fortolker og handler i praksis. Interviewet kan i denne sammenhæng forstås som en professionel samtale, hvor viden skabes i interaktionen mellem interviewer og informant, og hvor der gennem dialog opnås adgang til

socialrådgiverens egne beskrivelser og fortolkninger af praksis (Brinkmann & Tanggaard, 2020; Ingemann, Kjeldsen, Nørup, & Rasmussen, 2022, s. 151-168; Poulsen, 2019).

Den kvalitative metode vurderes særligt egnet til at kunne indsamle dybdegående og nuancerede beskrivelser af socialrådgiveres håndtering og forståelse af adoption uden samtykke som socialpolitisk indsats. Herunder viden om deres konkrete erfaringer, vurderinger og refleksioner i arbejdet med sager, hvor adoption uden samtykke kan komme på tale.

Det var oprindeligt intentionen at supplere undersøgelsen med fokusgruppeinterviews med socialrådgivere med henblik på at skabe indsigt i fælles refleksioner og erfaringsudveksling i praksis (Damgaard, 2019). Det har imidlertid ikke været muligt at rekruttere deltagere til fokusgruppeinterviews inden for specialets tidsramme. På den baggrund er undersøgelsesdesignet justeret, således at praksisundersøgelsen udelukkende baserer sig på individuelle kvalitative interviews. Dette indebærer, at analysen i mindre grad belyser kollektive forhandlingsprocesser mellem socialrådgivere, men til gengæld giver mulighed for en mere dybdegående indsigt i den enkelte socialrådgivers vurderinger og refleksioner i praksis.

3.2.2 Udvalgelse af informanter

Der er gennemført tre kvalitative ekspertinterviews med socialrådgivere ansat i kommunale familieafdelinger. Ekspertinterviewet er en interviewform, hvor informanter udvælges på baggrund af deres særlige faglige viden og erfaring inden for et bestemt område (Brinkmann & Tanggaard, 2020). I denne undersøgelse er informanterne udvalgt med henblik på at sikre indsigt i myndighedsarbejdet på børne- og ungeområdet - herunder særligt arbejdet med adoption uden samtykke.

Fælles for informanterne er, at de alle tre har mange års erfaring med myndighedsarbejde. To af socialrådgiverne (Lisbeth og Maria) har gennem flere år arbejdet i specialiserede kommunale teams, der udelukkende varetager sager om adoption uden samtykke. De har

dermed opnået en særlig specialiseret viden på området. Den tredje socialrådgiver (Charlotte) har ligeledes mange års erfaring og arbejder med komplekse anbringelsessager, men hun har endnu ikke selv behandlet en sådan sag.

Man kan argumentere for, at nuancerne i dataindsamlingen kunne være styrket ved at interviewe socialrådgivere med et bredere erfaringsspænd. Dette har jeg forsøgt at imødekomme i praksisundersøgelsens analyse ved også at inddrage Ankestyrelsens undersøgelse (2025) om kommunernes brug af adoption uden samtykke. Den er udarbejdet på et bredere udsnit af socialrådgivere - med varierende erfaringsniveau – hvorfor den kan bidrage med et supplerende og et mere nuanceret praksisperspektiv.

Af hensyn til informanternes anonymitet og de borgere, der indirekte indgår i materialet gennem konkrete sagsbeskrivelser, er informanterne tildelt pseudonymer. Der er samtidig udeladt eller omskrevet oplysninger om kommuner og andre identificerbare oplysninger.

3.2.3 Gennemførelse og bearbejdning af interviews

Interviewene er gennemført som semistrukturerede interviews med afsæt i en interviewguide, der har fungeret som en fleksibel ramme for samtalerne (Poulsen, 2019). Interviewguiden er opbygget omkring makro-, meso- og mikroniveau med henblik på at sikre, at interviewene belyser både de overordnede politiske og lovgivningsmæssige rammer, den organisatoriske praksis samt de konkrete faglige vurderinger og dilemmaer. Ligeledes har jeg udarbejdet forskellige interviewguides til de tre socialrådgivere på baggrund af deres forskellige erfaringsgrundlag i forhold til sager om adoption uden samtykke (bilag 3).

Interviewene er tilrettelagt med åbne og undersøgende spørgsmål med henblik på at give informanterne mulighed for at udfolde deres egne perspektiver og erfaringer (Poulsen, 2019). Samtidig har jeg undervejs i mine interviews haft fokus på at følge op på informanternes udsagn gennem uddybende spørgsmål med henblik på at konkretisere og nuancere deres beskrivelser. Der er i den forbindelse lagt vægt på at få informanterne til at

tage udgangspunkt i konkrete sager og erfaringer fra praksis, hvor adoption uden samtykke har været overvejet. Dette har gjort det muligt at få indblik i de faglige vurderinger, hensyn og dilemmaer, der indgår i deres skøn, og har bidraget til at skabe et empirisk materiale med høj grad af detaljer og praksisnærhed.

Interviewene er optaget og efterfølgende transskriberet i fuld længde med henblik på at sikre et detaljeret og sammenhængende datagrundlag for den videre analyse. Den fulde transskribering har gjort det muligt at arbejde tæt på materialet og bevare nuancer i informanternes udsagn (Ingemann, Kjeldsen, Nørup, & Rasmussen, 2022, s. 197-216).

Efterfølgende er interviewmaterialet blevet bearbejdet via en tematisk kodning. Den er indledt med en åben og eksplorativ gennemlæsning af materialet, hvor meningsbærende udsagn er identificeret og markeret (Ingemann, Kjeldsen, Nørup, & Rasmussen, 2022, s. 197-216; Poulsen, 2019). I denne proces er der arbejdet med at lade centrale temaer og mønstre træde frem på baggrund af informanternes egne beskrivelser. Efterfølgende er disse blevet samlet og organiseret i overordnede analytiske temaer, som danner grundlag for det videre analytiske arbejde.

3.2.4 Refleksion over egen rolle

En central metodisk overvejelse knytter sig til min egen forforståelse og erfaring i forbindelse med gennemførelsen af de tre interviews. Jeg har gennem mange år arbejdet som socialrådgiver på børne- og ungeområdet, herunder med sager om anbringelser uden samtykke og i enkelte tilfælde også adoption uden samtykke. Jeg er bevidst om, at dette kendskab har betydning for min arbejdsproces i specialet. Det kan udgøre en styrke, idet det giver en faglig indsigt og forståelse for feltets kompleksitet, men samtidig også en udfordring, da det kan indebære risiko for forforståede antagelser og blinde vinkler i analysen.

I interviewsituationen var det min oplevelse, at min faglige baggrund bidrog til, at der hurtigt blev etableret en tillidsfuld kontakt. Dette medførte, at socialrådgiverne i høj grad

delte deres erfaringer og refleksioner fra praksis – også i relation til komplekse og følsomme aspekter af arbejdet. Samtidig var jeg opmærksom på, at min erfaring og for forståelse også kunne indebære metodiske udfordringer i interviewenes forløb, idet visse forhold kunne fremstå som underforståede, med risiko for, at jeg ikke fik spurgt tilstrækkeligt ind. Jeg arbejdede derfor bevidst med at fastholde en undersøgende tilgang i mine interviews, blandt andet ved systematisk at stille opfølgende spørgsmål og ved at bede socialrådgiverne om at tage udgangspunkt i konkrete sager og erfaringer fra praksis.

3.2.5 Dømmekraft som analytisk perspektiv

Valget af det teoretiske perspektiv er ikke truffet på forhånd, men er fremkommet i forlængelse af kodningsarbejdet. På baggrund af de tre interviews blev det tydeligt, at socialrådgiverne i høj grad omtalte de komplekse beslutninger og dilemmafyldte overvejelser, der præger praksis. På den baggrund vurderes det relevant at inddrage Høilund og Juuls begreb om dømmekraft som det primære teoretiske perspektiv med henblik på at nuancere og kvalificere de analytiske fund i praksisundersøgelsen (Høilund & Juul, 2015).

Høilund og Juul (2015) beskriver, at dømmekraften tager udgangspunkt i en forståelse af socialt arbejde som en praksis, hvor vurderinger skal forstås som fortolkende og situerede processer frem for en direkte anvendelse af regler. Dømmekraft betegner således socialrådgivernes faglige evne til at vurdere, hvad der i den konkrete situation fremstår som det rette at gøre, når forskellige hensyn må bringes i spil. Dømmekraften forstås ikke som et supplement til reglerne, men som en forudsætning for, at regler og lovgivning overhovedet kan omsættes i praksis. For at indfange denne kompleksitet skelner Høilund og Juul mellem tre forskellige former for dømmekraft: den personlige, den institutionelle og den sociale dømmekraft. Den personlige dømmekraft knytter sig til socialrådgiverens erfaringer, værdier og faglige forståelser. Den institutionelle dømmekraft vedrører de normer og rationaler, der eksempelvis er indlejret i lovgivning og organisatoriske rammer. Den sociale dømmekraft opstår i mødet med den konkrete borger og tager afsæt i barnets og familiens livssituation, relationer og behov.

I denne sammenhæng fremhæver Høilund og Juul et andet centralt begreb – fortrolighedskundskab - som er en særlig og grundlæggende form for viden, der bygger på socialrådgiverens evne til at træde ind i borgerens verden og herfra etablere en forståelse af situationen. Her er tale om dømmekraftens anerkendelseselement, eller sagt på en anden måde socialrådgivernes evne til – så vidt muligt – at bygge det sociale arbejde på borgernes egne forestillinger om det gode liv (Høilund & Juul, 2015, s. 64).

Dømmekraftsbegrebet er samtidig forankret i en anerkendelsesteoretisk forståelse, inspireret af Axel Honneth, hvor borgeren betragtes som et etisk subjekt. Dette indebærer, at socialfaglige vurderinger ikke alene vedrører en vurdering af borgerens situation, men også en forpligtelse til at forholde sig til borgerens perspektiv og livssituation. Manglende inddragelse af borgerens perspektiv kan i denne optik forstås som en form for disrespect, hvor borgeren reduceres til en kategori og kan opleve en form for institutionel usynliggørelse, idet borgerens perspektiv ikke tillægges værdi.

Etik udgør på den baggrund en central dimension af dømmekraften og det socialfaglige skøn. I arbejdet med adoption uden samtykke indebærer socialrådgivernes vurderinger ofte komplekse og vidtgående beslutninger med betydelige konsekvenser for både børn og forældre. Det socialfaglige skøn udfoldes i situationer, hvor forskellige hensyn skal afvejes, og hvor der ikke findes entydige løsninger. Etik forstås i den sammenhæng ikke som et abstrakt normativt princip, men som en integreret del af den dømmekraft socialrådgiverne anvender i mødet med praksis.

3.3 Videnskabsteoretisk udgangspunkt

I specialets indledende fase har jeg arbejdet med en forestilling om, at det videnskabsteoretiske udgangspunkt skulle være todelt. Herunder, at den kritiske diskursanalyse var indenfor socialkonstruktivismen og praksisundersøgelsen indenfor den klassiske hermeneutik. Denne opdeling forekom umiddelbart meningsfuld for mig på baggrund af at specialet bevæger sig mellem henholdsvis politisk legitimering og socialfaglig praksis.

Imidlertid var det betydningsfuldt for mig, at specialets to analytiske dele ikke kom til at fremstå som to adskilte analyser. På den baggrund blev det væsentligt for mig at undersøge, hvorvidt der kunne etableres et fælles videnskabsteoretisk udgangspunkt, som kunne rumme både den kritiske diskursanalyse og praksisundersøgelsens fokus. Ambitionen blev således at samle specialet i én overordnet forståelsesramme.

Ud fra disse refleksioner vil jeg argumentere for, at specialet er forankret i en kritisk hermeneutisk tradition. Begrundelsen herfor er, at denne tilgang både tager højde for specialets kritiske tilgang samt den kvalitative indsigt i socialrådgivernes håndtering og forståelse af lovgivningen. Valget af kritisk hermeneutik er således ikke et kompromis mellem to positioner, men et forsøg på at etablere en sammenhængende analytisk ramme, hvor specialets to fokus netop kan belyse og kvalificere hinanden.

Den klassiske hermeneutik, som blandt andet formuleres hos Hans-Georg Gadamer, tager udgangspunkt i, at forståelse altid er historisk og situeret. Menneskers fortolkninger er formet af deres forforståelser og den kontekst de indgår i, og forståelse opstår gennem en dialogisk proces, hvor fortolkerens og det fortolkedes horisonter mødes. Forståelse er dermed ikke en objektiv gengivelse af virkeligheden, men en fortolkende proces, hvor mening skabes i mødet mellem erfaring, sprog og kontekst (Højberg, 2013; Juul, 2012). Denne tilgang er central for at forstå socialrådgiveres skøn som en situeret og fortolkende praksis, men den er ikke tilstrækkelig til også at indfange specialets diskursanalyse, som forholder sig kritisk til den politiske kontekst for socialrådgivernes skøn.

Den kritiske hermeneutik, som videreudvikles hos blandt andre Jürgen Habermas, udvider derfor den klassiske hermeneutik ved at inddrage et kritisk perspektiv på forståelse. Hvor Gadamer betoner forståelsens historiske og dialogiske karakter, peger Habermas på, at forståelse ikke er neutral, men indlejret i sociale og samfundsmæssige magtstrukturer. Det indebærer, at visse forståelser kan fremstå som selvfølgelige, selvom de er præget af bestemte interesser. Med et "mistankens blik" bliver det en central opgave at undersøge, hvilke bagvedliggende magtinteresser og motiver der former aktørers handlemuligheder, og at forholde sig kritisk til disse. Det kritiske består dermed i at synliggøre og

problematistere de forståelser og rationaler, som fremstår som selvfølgelige, men som i praksis er formet af historiske, politiske og institutionelle interesser. Kritikken retter sig både mod de strukturer, der former problemforståelser, og mod de implicite antagelser, der kan blive styrende for professionel praksis (Guldager, 2015; Christensen M. , 2021; Højberg, 2013). Dette er begrundelsen for at specialet tager afsæt i den kritiske hermeneutik. Denne videnskabsteoretiske position gør det muligt at samle mit speciale i én overordnet forståelsesramme. Kritisk hermeneutik gør det således muligt både at forholde sig kritisk til den politiske legitimering og socialrådgivernes forståelser og erfaringer.

3.4 Analysestrategi

I arbejdet med dette speciale havde jeg indledningsvis en ambition om at tilgå empirien induktivt med fokus på analytisk åbenhed over for de temaer, mønstre og problemforståelser, der træder frem i materialet (Thualagant, 2018, s. 353). Det blev imidlertid hurtigt tydeligt for mig, at en rent induktiv tilgang ikke var mulig. Dette skyldes dels mine egne erfaringer på området samt at specialet er struktureret omkring en problemformulering, som medvirker til at sætte en tydelig ramme for det analytiske arbejde og dermed også, hvordan empirien bearbejdes og analyseres.

Med afsæt i en kritisk hermeneutisk tilgang har det været centralt for mig gennem hele specialeprocessen løbende at forholde mig reflektivt til min egen forforståelse. Jeg er bevidst om, at min erfaringer har indflydelse på, hvordan jeg fortolker og analyserer empirien. Mit mål har ikke været at eliminere mine forforståelser, men derimod at arbejde systematisk og bevidst med dem. Dette er søgt understøttet ved at anvende åbne spørgsmål i interviewene med henblik på at reducere risikoen for ledende formuleringer samt ved løbende at drøfte foreløbige fortolkninger og analyser med min vejleder og en medstuderende. Disse greb bidrager til at styrke analysens troværdighed og har bidraget til at åbne for alternative forståelser af materialet og dets fund.

Samlet vil jeg argumentere for, at analysestrategien mest præcist kan beskrives som abduktiv (Thualagant, 2018, s. 353). Dette skyldes, at analysen er udviklet i en kontinuerlig vekselvirkning mellem empiri og teori.

3.5 Forskningskvalitet og transparens

I udarbejdelsen af kvalitative undersøgelser opstår der ofte spørgsmål om, hvordan kvalitet og troværdighed kan vurderes i et forskningsdesign, der ikke baserer sig på kvantitative data og målbare kriterier. Tanggaard og Brinkmann (2025) peger på, at der ligger en grundlæggende udfordring i at anvende kvalitetskriterier udviklet inden for kvantitativ forskning, hvor kontrollerede eksperimenter og reproducerbarhed betragtes som centrale indikatorer for kvalitet i form af sand og sikker viden. Derfor fremhæver de behovet for kvalitetskriterier, der er tilpasset den fortolkende og kontekstafhængige analyse, som kendetegner kvalitativ forskning. Dette er særligt relevant i mit speciale, som tager udgangspunkt i en kritisk hermeneutisk videnskabsteoretisk position, hvor hensigten ikke er at producere sand og sikker viden. Med afsæt i Tanggaard og Brinkmann (2025) anvendes således transparens som specialets kvalitetskriterium. Hermed henvises til en systematisk bestræbelse på udførligt at beskrive og synliggøre mine refleksioner samt de metodiske og analytiske til- og fravalg, som ligger til grund for tilblivelsen af dette speciale. Det er således ikke specialets hensigt at sikre reproducerbarhed, men derimod at give læseren mulighed for at "kigge mig over skulderen" for derved at skabe mulighed for at kunne forholde sig kritisk til specialets tilblivelse og dets fund.

3.6 Refleksion over brug af AI

I arbejdet med dette speciale er kunstig intelligens (AI) anvendt som et understøttende redskab i arbejdsprocessen. AI er blandt andet brugt til at kvalificere og nuancere forståelsen af centrale begreber i WPR-tilgangen samt til at udvikle forslag til mere præcise og analytisk dækkende overskrifter. Anvendelsen er sket med en kritisk og refleksiv tilgang, hvor AI ikke har fungeret som selvstændig videnskilde eller som erstatning for den faglige analyse. De genererede input er løbende blevet vurderet,

bearbejdet og sammenholdt med pensumlitteratur og øvrige fagligt anerkendte kilder. På den måde har AI primært haft karakter af et procesunderstøttende værktøj, der har bidraget til idéudvikling, begrebsafklaring og sproglig præcisering.

4 Analyse

Specialets analyse er struktureret i to sammenhængende dele, der tilsammen belyser samspillet mellem politisk legitimering og socialfaglig praksis i sager om adoption uden samtykke. Analysen indledes med en kritisk diskursanalyse af lovforslag nr. L 105, hvor de centrale problemrepræsentationer og begrundelser for adoption uden samtykke undersøges. Herefter rettes fokus mod, hvordan socialrådgiverne håndterer og forstår de politiske intentioner i praksis. Begge analysedele afsluttes med en delkonklusion, hvor de centrale pointer sammenfattes.

4.1 Kritisk diskursanalyse af lovforslag nr. L 105

Den kritiske diskursanalyse har til formål at besvare den første del af problemformuleringen ved at undersøge, hvordan adoption uden samtykke legitimeres politisk som en socialpolitisk indsats i Danmark. Med afsæt i Carol Bacchis WPR-tilgang indledes analysen med en identifikation af de centrale problemrepræsentationer i lovforslaget med bemærkninger samt den første folketingsdebat. Herefter analyseres de underliggende antagelser, rationaler og diskurser, som disse problemrepræsentationer hviler på og reproducerer (bilag 1, bilag 2). Med henblik på at nuancere og kvalificere analysen inddrages løbende relevant teori og begreber, herunder perspektiver på børnesyn, udviklingspsykologi og socialpolitiske rationaler.

På baggrund af kodningen af den primære empiri identificerer jeg to centrale analytiske fund, som i den politiske proces anvendes til at underbygge behovet for en lempelse af de juridiske krav vedrørende adoption uden samtykke i lovforslag nr. L 105:

- 1. Adoption uden samtykke fremstilles som et middel til at sikre stabilitet og kontinuitet for de børn, som ellers ville være anbragt uden for hjemmet gennem hele deres opvækst.**
- 2. Lovforslaget er funderet i et gennemgående fokus på barnets bedste, som fungerer som et bærende legitimeringsprincip for indgrebet.**

På baggrund af ovenstående fund arbejdes derefter "analytisk baglæns" med afsæt i WPR-tilgangens første spørgsmål med henblik på at identificere lovforslagets centrale problemrepræsentationerne: (Bacchi, 2009).

Problemrepræsentation 1: Manglende stabilitet og kontinuitet i anbragte børns liv konstrueres som et centralt problem, særligt i relation til de tilfælde, hvor børn er anbragt uden for hjemmet gennem hele barndommen.

Adoption uden samtykke fremstilles som en løsning, der kan sikre barnet varige relationer og stabile opvækstvilkår. Dermed konstrueres en problemforståelse, hvor langvarige anbringelser fremstår som utilstrækkelige – og i nogle tilfælde potentielt skadelige – for barnets udvikling. Problemet bliver således ikke alene, at børn er udsatte som følge af forældrenes varigt nedsatte forældreevne, men også at den eksisterende anbringelsespraksis ikke formår at tilbyde barnet den nødvendige stabilitet og kontinuitet i opvæksten.

Problemrepræsentation 2: Barnets bedste fremstilles som utilstrækkeligt prioriteret i eksisterende praksis.

Denne problemrepræsentation kan analytisk forstås som en kritik af tidligere praksis og lovgivning, hvor hensynet til barnets bedste implicit fremstilles som utilstrækkeligt styrende. Politikernes markante betoning af barnets bedste som styrende princip peger samtidig på, at tidligere eller alternative løsninger - herunder fortsatte anbringelser, samvær med de biologiske forældre og hensynet til forældrene – nedtones eller

konstrueres som utilstrækkelige i forhold til at sikre barnets trivsel og udvikling. Det politiske rationale er derfor, at systemet ikke i tilstrækkelig grad har handlet konsekvent og entydigt med barnets bedste som overordnet pejlemærke.

I forlængelse heraf etableres ligeledes en diskursiv forståelsesramme, hvor barnets bedste fremhæves som det afgørende hensyn - også i situationer, hvor dette indebærer, at andre hensyn må træde i baggrunden. Herved positioneres barnets bedste ikke blot som ét hensyn blandt flere, men som et overordnet styringsprincip, der forskyder balancen mellem barnets og de biologiske forældres rettigheder. Ligeledes nedtones betydningen af barnets relation til og kendskab til de biologiske forældre og den øvrige slægt, da disse hensyn træder i baggrunden af hensyn til at barnet kan tilbydes stabilitet og kontinuitet i en ny adoptionsfamilie.

4.1.1 De utilstrækkelige anbringelser

I de følgende analyseafsnit udfoldes den første problemrepræsentation, hvor anbringelse uden for hjemmet fremstilles som utilstrækkelig i forhold til at sikre barnet stabilitet og kontinuitet. Analysen har indledningsvis til hensigt at identificere og dokumentere, hvordan denne problemrepræsentation kommer til udtryk i den primære empiri. Herefter rettes det analytiske fokus mod at analysere, nuancere og kritisk reflektere over de underliggende antagelser, rationaler og diskurser, som muliggør og legitimerer denne problemforståelse. Relevant teori og begreber inddrages løbende for at nuancere og perspektivere analysen.

Som det fremgår i metodeafsnittet vedrørende Bacchis WPR-tilgang, er disse underliggende logikker ofte vanskelige at få øje på, netop fordi de fremstår som selvfølgelige og dermed sjældent problematiseres. Analysen retter derfor ikke alene opmærksomheden mod det, der fremgår eksplicit af materialet, men også mod det, der tages for givet. Med afsæt i Bacchi anvendes begreberne binaries, key concepts og categories som analytiske greb til at synliggøre de underliggende politiske diskurser, antagelser og rationaler, som gør problemrepræsentationen mulig og meningsfuld (Bacchi, 2009, s. 4-9)

Stabilitet og kontinuitet som key concept

I det følgende rettes blikket mod konkrete formuleringer i lovforslaget med bemærkninger og den første folketingsdebat, hvor stabilitet og kontinuitet fremhæves som centrale hensyn i argumentationen for lovforslaget. Dette kommer blandt andet til udtryk i lovforslaget med bemærkninger, hvor det fremhæves, at lovforslaget har til hensigt:

“... at sikre anbragte børn mulighed for kontinuitet og stabilitet under deres opvækst i de tilfælde, hvor det vurderes, at forældrene aldrig vil kunne tage sig af dem og give dem en stabil familierelation” (bilag 1, s. 5).

Ligesom det understreges, at adoption uden samtykke skal medvirke til at:

“... sikre barnet bedre opvækstvilkår ved at lempe adgangen til at gennemføre adoptioner uden samtykke i de tilfælde, hvor alternativet for barnet er en tvangsanbringelse uden for hjemmet i hele barnets opvækst” (bilag 1, s. 5).

Her bliver det tydeligt, at stabilitet og kontinuitet fremstilles som centrale mål for indsatsen over for børn og unge i udsatte positioner. Samtidig viser analysen, at der etableres en problemrepræsentation, hvor langvarige anbringelser uden for hjemmet træder frem som utilstrækkelige i forhold til at sikre barnet en stabil og sammenhængende opvækst. Denne problemrepræsentation genfindes i folketingsdebatten, hvor ordfører Carsten Nonbo (V) med afsæt i egne praksiserfaringer fremhæver et dilemma ved langvarige anbringelser:

“Jeg har været socialudvalgsformand i 13 år og har siddet i socialudvalg i 17 år. Når vi har anbragt små børn, har jeg mange gange tænkt, at det barn desværre aldrig kommer hjem, for der er ikke noget at bygge på. De børn er så blevet anbragt i plejefamilie i 18 år. Det er i gode plejefamilier, så det er ikke der, problemet ligger, for plejefamilier er virkelig gode og ansvarsfulde. Men der opstår dilemmaer efter de 18 år, for nu skal de hjemgives – men hjemgives til

hvad? Eksisterer der overhovedet et hjem at blive hjemgivet til? De skal rives ud af de relationer, de har haft, dér hvor plejefamilien har været” (bilag 2, s. 2).

Med dette udsagn fremstiller Nonbo hjemgivelsen som et brud, hvor de unge “rives ud af de relationer”, de har opbygget i plejefamilien gennem opvæksten. Samtidig peger hans argumentation på en problematisering af anbringelsessystemets rammer, da indsatsen ophører ved det 18. år, hvorefter den unge - ifølge Nonbo – hjemgives.

På tværs af lovforslaget med bemærkninger og Nonbos udsagn viser analysen, hvordan der konstrueres en samlet problemforståelse, hvor barnets behov for stabilitet og kontinuitet fremhæves som centralt, samtidig med at langvarige anbringelser fremstilles som utilstrækkelige i forhold til at imødekomme barnets behov. I denne forståelse fremstår risikoen for brud i barnets relationer som et centralt problem. Dermed positioneres adoption uden samtykke som en indsats, der kan forebygge dette brud ved at etablere en mere stabil og vedvarende relationel ramme.

Denne problemforståelse kan med fordel analyseres nærmere med afsæt i Bacchis begreb om binaries. Her bliver det tydeligt, hvordan der i Nonbos fremstilling etableres en række implicitte modsætninger, hvor anbringelse kobles til midlertidighed, usikkerhed og brud, mens adoption uden samtykke kobles til varighed, stabilitet og kontinuitet. Disse modsætninger er ikke neutrale, men fungerer som meningsskabende strukturer, der former forståelsen af både problemet og dets mulige løsninger. Når anbringelse forbindes med risiko for brud i barnets relationer, fremstår denne indsatsform som utilstrækkelig, mens adoption uden samtykke fremstår som den løsning, der kan sikre barnet en varig og stabil relationel ramme. Dermed bliver adoption uden samtykke ikke blot en mulighed, men fremstår som det nødvendige svar på et problem, der er defineret gennem anbringelsens mangler.

Analysen peger samtidig på en underliggende forståelse af familieliv, hvor stabile og vedvarende relationer fremstår som kendetegnende for den “rigtige” familie. I denne forståelse konstrueres plejefamilier som relationer, der er betinget af en lønnet og

kontraktuel ordning, og dermed som mindre varige, idet de er knyttet til en aftale, der kan opsiges, og hvor den formelle forpligtelse ophører, når barnet fylder 18 år. Plejefamilier fremstår således som potentielt mere ustabile relationer sammenlignet med adoption, der antages at indebære en mere varig og følelsesmæssig båret familieform.

Denne problemforståelse kan imidlertid udfordres. For det første er det ikke givet, at den unge skal hjemgives til de biologiske forældre ved det fyldte 18. år, idet de biologiske forældres forældremyndighed også ophører her. Ligeledes er der ingen formelle hindringer for, at relationen mellem den unge og plejeforældrene kan fortsætte efter anbringelsens ophør. Dermed viser analysen, at den dominerende problemforståelse ikke nødvendigvis afspejler praksis, men hviler på en bestemt forståelse af, hvad der skaber kontinuitet i barnets liv. Selvom plejeforholdet formelt ophører, udelukker det ikke, at relationen til plejefamilien kan fortsætte og dermed bidrage til stabilitet og kontinuitet. I sådanne tilfælde bliver kontinuitet dog et spørgsmål om relationel tilknytning snarere end en formel ændring af barnets tilhørsforhold. Dermed åbner analysen for en mere nuanceret forståelse af, hvad der i praksis skaber vedvarende relationer i barnets liv.

Rodløshed som konsekvens af ustabile opvækstvilkår

I dette afsnit præsenteres endnu et analytisk fund, hvor barnets første tid sammen med forældrene og det efterfølgende anbringelsesforløb fra politisk hold konstrueres som et problem. Ifølge ordfører Vivi Kier (KF) kan dette have en negativ betydning for barnets fremtidige liv:

“Alle børn har ret til en tryk og god opvækst, der gør barnet i stand til at deltage i samfundslivet på lige fod med andre børn – en opvækst – der skal munde ud i deltagelse i samfundslivet og give det enkelte barn mulighed for at vælge et for dem godt liv. Udsatte børn har ofte mange problemer i deres opvækst, problemer der medfører anbringelse uden for eget hjem, og som desværre ofte gør dem rodløse som voksne.

De udsatte børn, der lige fra fødslen ikke ar udsigt til nogen side at kunne bo sammen med deres biologiske forældre, sikrer vi nu kan blive adopteret til en familie, der ønsker at tage vare på deres opvækst ” (bilag 2, s. 27).

Analytisk etablerer denne udtalelse en problemforståelse, hvor barnets opvækst i en udsat familie og efterfølgende anbringelse kædes sammen med en risiko for “rodløshed” i voksenlivet. Dermed konstrueres en implicit årsagssammenhæng, hvor barnets tidlige livserfaringer tillægges afgørende betydning for dets fremtidige livsbane. I et WPR-perspektiv kan denne problemrepræsentation forstås som baseret på en underliggende antagelse om, at tidlige opvækstvilkår har en afgørende og langsigtet betydning for barnets trivsel og udvikling.

Analysen kan således nuanceres ved at inddrage to forskellige udviklingspsykologiske perspektiver, som peger i hver sin retning i forståelsen af barnets udviklingsmuligheder. På den ene side kan Vivi Kiers (KF) udsagn forstås i forlængelse af et mere deterministisk udviklingsperspektiv, hvor tidlige erfaringer - særligt kvaliteten af de første tilknytningsrelationer - tillægges afgørende betydning. Analytisk trækker dette på en forståelse fra den britiske psykolog og psykiater John Bowlby. Han beskrev, at et barn behøver stabile og kontinuerlige omsorgsrelationer og at et brud hermed kan udgøre betydelige og afgørende risikofaktorer for barnets videre liv (Kvello, 2020, s. 123-214). Set i dette lys kan adoption uden samtykke fremstå som en rationel og forebyggende løsning. Samtidig konstrueres barnet som et særligt sårbart subjekt, hvis fremtid i høj grad afhænger af stabile rammer tidligt i livet, og som derfor bliver afhængigt af hurtige og permanente indgreb (Jacobsen, Engen, & Mølholt, 2024).

På den anden side peger et livsløbs- og resiliensorienteret perspektiv på, at udvikling ikke er fastlagt af de tidlige år alene, men må forstås som en dynamisk proces, hvor også senere relationer og erfaringer kan få afgørende betydning. Resiliensforskning fremhæver i den forbindelse, at børn kan udvikle sig positivt på trods af belastede opvækstvilkår, hvis de møder stabile og støttende relationer senere i livet (Kvello, 2020, s. 215-234). I dette perspektiv positioneres barnet som et mere åbent og handlekraftigt subjekt, som kan

udvikle sig over tid (Jacobsen, Engen, & Mølholt, 2024). Sammenstillingen af de to perspektiver synliggør dermed, hvordan det teoretiske afsæt kan påvirke, ens forståelse grundlæggende forståelse af hvad der kan tale henholdsvis for og imod adoption uden samtykke.

I forlængelse af problemrepræsentationen bliver det ligeledes analytisk relevant at rette opmærksomheden mod, hvad der i Vivi Kiers (KL) udtalelse og underliggende rationale samtidig træder i baggrunden. Med afsæt i WPR-tilgangens fjerde spørgsmål bliver det i den forbindelse centralt at fremhæve, hvordan der i hendes rationale sker en nedtoning af de potentielle negative konsekvenser, som adoption uden samtykke kan have for barnet, dets forældre og den øvrige biologiske slægt. Dette rejser en række kritiske spørgsmål: Kan man være sikker på at en adoption uden samtykke udelukkende vil have en positiv indflydelse på barnet – både nu og i fremtiden? Hvordan vil et brud med de biologiske forældre påvirke barnets oplevelse af identitet, tilknytning og tilhørsforhold og betydning kan fraværet af biologiske slægtsrelationer få for barnets oplevelse af kontinuitet? Kan en adoption uden samtykke medvirke til en oplevelse af rodløshed?

Samlet set tydeliggør analysen, hvordan adoption uden samtykke ikke blot fremstår som en løsning, men hviler på bestemte forståelser af barnet og dets udviklingsmuligheder. Vurderingen af, hvorvidt adoption uden samtykke fremstår som en nødvendig og legitim indsats, kan således påvirkes af, hvordan barnet grundlæggende forstås – enten som særligt sårbart og i høj grad formet af tidlige livsbetingelser eller som et individ med mulighed for forandring gennem livet (Jacobsen, Engen, & Mølholt, 2024). Disse forståelser er ikke nødvendigvis gensidigt udelukkende, men de tillægges forskellig vægt, hvilket får betydning for, hvilke problemforståelser og løsninger der fremstår som mest relevante.

Fra forskning til politisk handling

I dette sidste analyseafsnit under den første problemrepræsentation rettes fokus mod, hvordan der i den primære empiri identificeres en særlig vægtning af forskning og

ekspertviden som legitimerende element. På tværs af både lovforslaget med bemærkninger samt i folketingsdebatten henvises til forskning i forhold til at tydeliggøre, at adoption i visse tilfælde vil være mere gavnligt for barnets trivsel og udvikling end en langvarig anbringelse. Dermed bliver det analytisk relevant at undersøge, hvordan bestemte former for viden aktiveres og gives autoritet i den politiske legitimering af adoption uden samtykke. Med afsæt i Maria Appel Nissens begreb om vidensformer (2015) kan dette forstås som et samspil mellem videnskabelig, erfaringsbaseret og praksisnær viden, hvor særligt videnskabelig viden ofte tillægges høj legitimitet i politiske beslutningsprocesser.

I lovforslaget med bemærkninger fremgår det eksempelvis, at:

“... Trods dette tiltag viser international forskning imidlertid, at adopterede børn er sikret den største stabilitet og bedste udvikling [...] Det er på den anførte baggrund blandt andet hensigten med lovforslaget at styrke et antal udsatte børns mulighed for kontinuitet og stabilitet i deres opvækst gennem adoption uden samtykke.” (bilag 1, s. 5).

Samt justitsminister Brian Mikkelsen (KF) fremhæver ligeledes i folketingsdebatten, at:

“De undersøgelser, jeg har set, og som er baseret på international forskning, viser, at adopterede børn sikres den større stabilitet og en bedre udvikling end anbragte børn [...] Denne forskning underbygger efter regeringens opfattelse, at en øgede adgang til adoption er nødvendig i særlige tilfælde” (bilag 2, s. 35).

Analytisk kan disse henvisninger ikke blot forstås som enkeltstående referencer til forskning, men som udtryk for, at politiske aktører trækker på og er indlejret i en allerede etableret videns- og problemforståelse på området. I årene op til lovforslaget problematiserer en række centrale aktører således anbringelsessystemets evne til at sikre stabile og sammenhængende opvækstforløb for udsatte børn. Som det fremgår i specialets afsnit om ”den retlige og politiske udvikling siden 1972”, så pegede Børnerådet

allerede i 1998 på behovet for i højere grad at tage udgangspunkt i barnets trivsel og stabile opvækstvilkår, herunder ved i særlige tilfælde at overveje adoption uden samtykke. Tilsvarende fremhævede Retssikkerhedsudvalget i 2005, at langvarige anbringelser kan medføre manglende stabilitet og pegede i den forbindelse på behovet for en øget anvendelse af adoption uden samtykke i udvalgte sager (Socialministeriet, 2005). Dette tydeliggør at problematiseringen vedr. anbringelsessystemet ikke alene opstår med lovforslaget, men også har rødder i en længerevarende faglig og politisk diskussion.

I forlængelse heraf peger Tine Egelund m.fl. (2008) på, at anbragte børn generelt har dårligere livsudfald end deres jævnaldrende, og at anbringelsesforløb ofte er præget af brud og manglende kontinuitet. Denne forskning bidrager således til en tydelig kritik af anbringelsessystemets evne til at skabe stabile opvækstforløb.

Det er imidlertid centralt at fremhæve, at de centrale aktører på området *ikke* entydigt peger på adoption uden samtykke som den eneste løsning. Tværtimod peger nogle centrale rapporter samt dele af forskningslitteraturen også på problemstillinger forbundet med adoption uden samtykke – eksempelvis i form af bruddet mellem barnet og dets biologiske slægt. Eksempelvis fremgår det af Børnerådets rapport fra 1998, at adoption uden samtykke udgør én af de i alt seks anbefalinger til, hvordan man fra politisk hold kan styrke stabilitet og kontinuitet for anbragte børn. Børnerådet peger også på alternative løsninger, såsom åbne adoptioner (Børnerådet, 1998). Dermed rummer forskningen og de tilknyttede rapporter en større kompleksitet og flere mulige løsningsretninger, end den politiske udlægning umiddelbart giver indtryk af.

På den baggrund kan den politiske anvendelse af forskningen fremstå mere entydig, end det nødvendigvis er, idet nuancer og modstridende perspektiver i mindre grad træder frem i de udvalgte citater fra lovforslaget med bemærkninger og folketingsdebatten.

I forlængelse af Nissens begreb om vidensformer bliver det her centralt, hvordan den videnskabelige viden gives en særlig autoritet, hvilket samtidig indebærer, at andre vidensformer - herunder praksiserfaringer og alternative forståelser af stabilitet og

kontinuitet - i mindre grad tillægges betydning. Dette kan eksempelvis være Graversen-betænkningen fra 1990 som fremhæver, at kontinuitet forstås i forhold til barnets relation og fortsatte kendskab til de biologiske forældre/slægten (Socialministeriet, 1990). Dette perspektiv udfordrer således den politiske lidt entydig kobling mellem stabilitet og adoption uden samtykke, men disse perspektiver får en mindre fremtræden position i den politiske problemrepræsentation.

Dermed bidrager videnshierarkiet ikke alene til at legitimere bestemte løsninger, men også til at afgrænse, hvilke løsninger der kan fremstå som legitime og nødvendige. Set i et Bacchi-inspireret perspektiv kan denne anvendelse af forskning forstås som en måde, hvorpå bestemte problemrepræsentationer stabiliseres og naturaliseres. Forskningen fungerer her ikke blot som neutral baggrundsviden, men som en aktiv del af den diskursive konstruktion af problemet, hvor anbringelse fremstilles som utilstrækkelig, hvorved adoption uden samtykke kan fremstå som den løsning, der kan sikre barnet stabilitet og kontinuitet.

4.1.2 Barnets bedste som styringsprincip

I de følgende analyseafsnit rettes blikket mod den anden identificerede problemrepræsentation i form af at barnets bedste fremstilles som utilstrækkeligt prioriteret i eksisterende praksis. Med afsæt i Bacchis WPR-tilgang analyseres de antagelser, der ligger til grund for denne problemforståelse, samt dette suppleres med teori om børnesyn, udviklingspsykologi og socialpolitiske rationaler. Analysen viser, hvordan forståelsen af barnets bedste ændres fra et relationelt og familieorienteret udgangspunkt til en mere individualiseret tilgang.

Barnets bedste som legitimeringsprincip

I det følgende rettes fokus mod, hvordan barnets bedste i den politiske debat konstrueres som et centralt og styrende princip i argumentationen for lovforslag nr. L 105. Med afsæt i Bacchis begrebet key concept har analysen fokus på, hvordan barnets bedste fra politisk

hold etableres som et hegemonisk omdrejningspunkt, der bliver legitimerende for adoption uden samtykke som socialpolitisk indsats. Dette ses i folketingsdebatten, hvor ordførere fra forskellige partier italesætter hensynet til barnet som det bærende princip:

Ordfører Carsten Nonbo (V) indleder folketingsdebatten med at sige:

“Det [lovforslaget] ser jeg som et rigtig godt forslag, når man tager børnenes parti, for der er mange børn, der lider under dårlige familieforhold. [...] Når Venstre står bag det her lovforslag, er det af hensyn til barnet – og ikke til andre – i de sager, hvor der overhovedet ikke er noget håb. [...] Alt i alt er det et lovforslag, der er fantastisk set med de små børns øjne, og det er på tide, at vi tager børnenes parti.” (bilag 2, s. 2-3).

Lise von Seelen (S) udtaler:

“Men det er vigtigt, at det er barnets tarv, der er i centrum. Det er vigtigt, at vi har fokus på, at det her skal give gode og bedre muligheder for børn i deres opvækst.” (bilag 2, s. 11).

Vivi Kier (KF) fremhæver tilsvarende:

“Med det her lovforslag sætter vi en tyk streg under barnets tarv. Det er det enkelte udsatte barn, der har krav på en tryk opvækst.” (bilag 2, s. 26).

Justitsminister Brian Mikkelsen (KF) udtaler ligeledes:

“Vi har kun ét formål med de her lovforslag, og det er at sikre barnets tarv og de bedst mulige fremtidsudsigter for det barn...” (bilag 2, s. 30).

På tværs af disse udsagn bliver det tydeligt, hvordan “barnets bedste” og “barnets tarv” fungerer som et centralt omdrejningspunkt i den politiske argumentation, idet begrebet

gentages på tværs de forskellige partier. Barnets bedste kan derfor komme til at fremstå som et selvindlysende grundlag for lovforslaget. På denne baggrund bliver det relevant at rette blikket mod, hvad der implicit ligger i begrebet "barnets bedste". Begrebet kan i denne sammenhæng forstås som det, Bacchi (2009) betegner som et key concept, det vil sige et centralt og normativt ladet begreb, der fremstår selvindlysende og alment accepteret, men som samtidig rummer en betydelig fortolkningsmæssig åbenhed. Dette indebærer, at forskellige - og potentielt modsatrettede - rationaler og forståelser kan indlejres i begrebet.

Netop denne åbenhed er central, idet begrebet "barnets bedste" og forståelsen heraf ikke defineres nærmere, men får karakter af en taget for givet sandhed, der både legitimerer lovforslaget og samtidig afgrænser, hvad der fremstår som meningsfuldt at sige i den politiske debat. Når lovforslaget eksempelvis fremstilles som værende "af hensyn til barnet - og ikke til andre", peger det på, hvordan barnets bedste gives en særlig status som det primære hensyn, hvilket bidrager til at indsnævre rummet for alternative perspektiver – eksempelvis hensynet til de biologiske forældre og den øvrige slægt.

Denne selvfølgelighed bidrager samtidig til at skjule, at der er tale om en bestemt - og historisk foranderlig - forståelse af, hvad "barnets bedste" indebærer. I et historisk perspektiv bliver det således tydeligt, at selve henvisningen til barnets bedste ikke er ny. Allerede i Graversen-betænkningen blev hensynet til barnets bedste og behovet for kontinuitet fremhævet som centrale principper, men her med et andet perspektiv, hvor der blev lagt vægt på den biologiske families betydning for barnet (Socialministeriet, 1990). Med afsæt i Bacchis begrebsapparat tydeliggøres det således, at der i en dansk kontekst har eksisteret forskellige forståelser af det samme key concept, hvor "barnets bedste" tillægges forskelligt indhold afhængigt af den gældende samfundsmæssige og politiske diskurs. Herunder, at der kan være forskellige opfattelser af, hvad der anses for at være til barnets bedste. På den ene side en forståelse, hvor barnets trivsel knyttes til kendskab til og opretholdelse af relationen til biologisk familie og slægt - også under vanskelige opvækstvilkår. På den anden side en forståelse, hvor barnets bedste knyttes til muligheden for en stabil og "almindelig" opvækst i en ny familie uden for

anbringelsessystemet. Analytisk peger dette på, at der er tale om grundlæggende forskellige – og til dels modsatrettede – forståelser af barnets bedste, som gennem tiden har ligget til grund for den politiske argumentation.

Nye vægtninger i forholdet mellem barn og forældre

I dette afsnit analyseres et centralt fund, hvor barnets bedste i forbindelse med adoption uden samtykke italesættes i opposition til forældrene. Med afsæt i Bacchis analytiske begreber binaries og categories undersøges det, hvordan denne modsætning etableres, og hvilken betydning den får for forståelsen af både barnet, forældrene og statens rolle. Dette kommer blandt andet til udtryk i følgende udsagn fra førstebehandlingen af lovforslaget i Folketinget:

Justitsminister Brian Mikkelsen (KF) siger:

”Vi har kun ét formål med de her lovforslag, og det er at sikre barnets tarv og de bedst mulige fremtidsudsigter for det barn, ikke at sikre nogle bedsteforældre eller nogle forældre, som ikke har kunne varetage deres barns tarv.” (bilag 2, s. 30).

Carsten Nonbo (V) udtaler:

”Det [lovforslaget] ser jeg som et rigtig godt forslag, når man tager børnenes parti, for der er mange børn, der virkelig lider under dårlige familieforhold. [...] Når Venstre står bag det her lovforslag, er det af hensyn til barnet og ikke til andre end barnet og i de sager, hvor der overhovedet intet håb er. [...] Så alt i alt er det et lovforslag, der er fantastisk set med de små børns øjne, og det er på tide, at vi tager børnenes parti.” (bilag 2, s. 2-3).

Dette perspektiv skærper han yderligere senere i folketingsdebatten:

“Vi har svigtet mange børn ved – i gåseøjne – at se det ensidigt fra forældrenes side... der er nogle børn, der virkelig, virkelig lider under, at vi først og fremmest ser på forældrenes tarv” (bilag 2, s. 9-10).

og videre:

“Jeg ser at det her [lovforslaget] er nødvendigt, fordi der er nogle børn, der virkelig, virkelig lider under, at vi først og fremmest ser på forældrenes tarv og så lader hånt om børnene” (bilag 2, s. 10).

I citaterne konstrueres en tydelig binarie i modsætningen mellem barn og forældre, hvor hensynet til barnet kommer til at virke som uforeneligt med hensynet til forældrene. Det kommer til udtryk i formuleringer om, at lovforslaget er “af hensyn til barnet og ikke til andre end barnet”, samt i kritikken af, at man tidligere har “set det ensidigt fra forældrenes side”. Herved etableres en modsætningslogik, hvor hensynet til barnet forudsætter at forældrenes position tilsidesættes. Samtidig kobles denne modsætning til en binarie mellem omsorg og svigt, hvor barnet forbindes med behov for beskyttelse, mens forældrene positioneres som dem, der har svigtet. Politikerne træder dermed frem som dem, der korrigerer dette svigt ved at “tage børnenes parti”. Dermed bidrager diskursen til at legitimere adoption uden samtykke, idet tilsidesættelsen af forældrene fremstilles som en nødvendig konsekvens af at handle i barnets interesse.

Analytisk kan man ligeledes argumentere for, at der i ovenstående citater ligeledes konstrueres nogle *people categories*, hvor både børn og forældre tildeles nogle modsatrettede positioner. Børnene konstrueres som en homogen kategori af udsatte og lidende individer, der “virkelig, virkelig lider” og befinder sig i “dårlige familieforhold”. Netop gennem denne fremstilling fremstår barnet som et beskyttelseskrævende subjekt. Man kan på den anden side argumentere for at forældrene positioneres som en kategori af utilstrækkelige og svigtende forældre, der ikke har kunnet varetage deres barns behov, hvorfor de indirekte forbindes med årsagen til barnets lidelse. Denne kategorisering individualiserer problemet ved at fremhæve forældrenes mangler, mens bredere sociale

forståelser og potentielle forklaringer træder i baggrunden. Denne position medfører at forældrene ikke fremstår som nogen, der kan støttes eller udvikle deres forældreskab.

Det centrale er, at disse kategorier ikke blot er forskellige, men hierarkisk ordnede. Barnet etableres som det primære og moralsk legitime omdrejningspunkt for politisk handling, hvorimod forældrene ikke fremstår som betydningsfulde – hverken i deres egen ret eller i relation til barnet.

Ligeledes kan de politiske udtalelser forstås som led i en bredere værdimæssig positionering, hvor staten i stigende grad træder frem som barnets primære beskytter - også i situationer, hvor det indebærer direkte indgriben i familiens privatsfære. Udtalelserne fremstår således ikke blot som retorisk opbakning til lovforslaget, men derimod også som udtryk for et mere grundlæggende skifte i forståelsen af relationen mellem barn, forældre og stat. Hvor statens rolle historisk har været præget af tilbageholdenhed og respekt for familiens autonomi, peger formuleringer som, at det er "på tide, at vi tager børnenes parti", på en ændring, hvor staten i højere grad legitimeres som den der har magten til at definere og beslutte, hvornår barnets tarv nødvendiggør et brud med det biologiske ophav. Dermed kan man tale for at ansvaret flyttes fra familien til staten, samtidig med at forældrene træder i baggrunden som rettighedsbærere.

Analysen kan i forlængelse heraf nuanceres ved at forstå denne modsætningslogik i lyset af forskellige diskursive tilgange til børnebeskyttelse, hvor der kan peges på et spænd mellem en child-oriented diskurs, en familieorienteret diskurs og en child protection diskurs (Vangsgaard & Adolphsen, 2025; Keddell & Hyslop, 2018). I det analyserede materiale fremstår der særligt en kombination af en child-oriented og en child protection diskurs. Barnet konstrueres som et sårbart og beskyttelseskrævende subjekt, hvis behov og rettigheder træder frem som det primære omdrejningspunkt, hvilket afspejler en child-oriented forståelse. Samtidig legitimeres en praksis, hvor staten i højere grad træder ind og træffer beslutninger på barnets vegne, hvilket peger på en child protection logik med fokus på indgriben og beskyttelse. I denne sammenhæng træder en mere familieorienteret diskurs i baggrunden, idet relationen mellem barn og forældre i mindre grad fremstår som

et selvstændigt hensyn. Dermed understøtter diskursen en forståelse, hvor hensynet til barnet ikke blot prioriteres over forældrene, men i stigende grad adskilles fra dem, hvilket bidrager til at legitimere, at statslige indgreb – herunder adoption uden samtykke – som nødvendige.

4.2 Delkonklusion: kritiske diskursanalyse

Den kritiske diskursanalyse har haft til formål at besvare den første del af problemformuleringen ved at undersøge, hvordan adoption uden samtykke legitimeres fra politisk hold som en socialpolitisk indsats i Danmark. Med afsæt i Bacchis WPR-tilgang har analysen haft fokus på at identificere de problemforståelser og underliggende antagelser, som gør det muligt at fremstille adoption uden samtykke som en nødvendig og legitim løsning. Analysen viser, at denne legitimering tager form gennem to sammenhængende problemrepræsentationer.

Problemrepræsentation 1: Manglende stabilitet og kontinuitet i anbragte børns liv konstrueres som et centralt problem, særligt i relation til de tilfælde, hvor børn er anbragt uden for hjemmet gennem hele barndommen.

Den eksisterende anbringelsespraksis konstrueres som utilstrækkelig, særligt i forhold til at sikre barnet stabilitet og kontinuitet i opvæksten. På tværs af lovforslaget med bemærkninger og folketingsdebatten fremstår stabilitet og kontinuitet som centrale nøglebegreber, der tillægges en styrende betydning i argumentationen. Langvarige anbringelsesforløb fremstilles som præget af usikkerhed, midlertidighed og risiko for brud i barnets relationer, mens adoption uden samtykke positioneres som den indsats, der kan tilbyde barnet en mere varig og sammenhængende relationel ramme. Dermed etableres en diskursiv modsætning, hvor anbringelse kobles til ustabilitet og brud, mens adoption forbindes med varighed og kontinuitet.

Analysen peger samtidig på, at denne problemforståelse hviler på bestemte antagelser om, hvad der skaber en stabil opvækst og en "rigtig" familie. Adoption uden samtykke

fremstår som den mest legitime løsning, fordi den forbindes med forestillinger om varige og ubetingede relationer, mens plejefamilien i højere grad konstrueres som en midlertidig og kontraktbåret relation. Hertil kommer, at vurderingen af adoption som nødvendig løsning understøttes af udviklingspsykologiske rationaler og en politisk anvendelse af forskning, hvor bestemte former for viden tillægges særlig autoritet. Samtidig viser analysen, at denne forståelse kan nuanceres, idet kontinuitet også kan bero på relationel tilknytning over tid, og idet forskningsgrundlaget rummer større kompleksitet, end den politiske fremstilling giver indtryk af.

Problemrepræsentation 2: Barnets bedste fremstilles som utilstrækkeligt prioriteret i eksisterende praksis.

Barnets bedste fremstilles som utilstrækkeligt prioriteret i den eksisterende praksis og bliver dermed et centralt legitimationsgrundlag for en lempelse af reglerne om adoption uden samtykke. I den politiske argumentation etableres en stærk orientering mod barnet som det primære hensyn, hvilket blandt andet kommer til udtryk gennem formuleringer om at "tage børnenes parti". Hermed positioneres barnet som et sårbart subjekt med behov for beskyttelse og stabile relationer, mens forældrene i højere grad fremstilles som ude af stand til at varetage omsorgen eller bidrage positivt til barnets udvikling.

Denne problemforståelse indebærer, at barnets bedste får karakter af et overordnet styringsprincip, der forskyder balancen mellem barn og forældre. Samtidig viser analysen, at denne forståelse hviler på bestemte antagelser om barnets udviklingsbehov og sårbarhed, mens potentielle negative konsekvenser af adoption uden samtykke i mindre grad træder frem. Dermed bidrager problemrepræsentationen til at gøre et vidtgående indgreb som adoption uden samtykke meningsfuldt og legitimt.

På tværs af de to problemrepræsentationer fremstår legitimeringen af adoption uden samtykke som resultat af en sammenhængende diskursiv logik, hvor anbringelse konstrueres som utilstrækkelig i forhold til stabilitet og kontinuitet, samtidig med at barnets bedste etableres som et overordnet hensyn. Denne legitimering sker gennem et samspil

mellem flere diskursive mekanismer, hvor problemrepræsentationer, key concepts, kategoriseringer og vidensformer gensidigt understøtter hinanden. Dette muliggør, at adoption uden samtykke ikke blot fremstår som en mulig indsats, men som en nødvendig og ansvarlig løsning for en afgrænset gruppe børn.

Analysen rejser imidlertid samtidig spørgsmålet om, hvordan disse politiske rationaler og intentioner omsættes i praksis. Dermed etableres en analytisk sammenhæng mellem den politiske legitimering og den konkrete socialfaglige praksis, hvor disse rationaler ikke blot reproduceres, men også fortolkes, forhandles og potentielt udfordres af socialrådgiverne i mødet med familier i udsatte positioner.

5 Praksisundersøgelse

I forlængelse af den foregående kritiske diskursanalyse bevæger analysedel 2 sig fra det politiske niveau til praksisfeltet. Med afsæt i analysen af lovforslag nr. L 105 er det således centralt at undersøge, hvordan de identificerede politiske rationaler og problemrepræsentationer, der legitimerer adoption uden samtykke, træder frem i socialrådgiveres praksis. Hvor lovforslaget konstruerer bestemte forståelser af barnets bedste, stabilitet og kontinuitet som styrende for indsatsen, er det i praksis socialrådgiverne, der skal fortolke og omsætte disse overordnede intentioner i konkrete faglige vurderinger i mødet med familierne (Bundesén & Skals, 2021; Christensen A. B., 2021).

5.1 Socialfaglige vurderinger af barnets bedste

Indledningsvis er det centralt at fremhæve, at analysen af de tre interviews viser, at socialrådgiverne både har kendskab til og i vid udstrækning er enige i de overordnede politiske rationaler, der ligger til grund for legitimeringen af adoption uden samtykke som socialpolitisk indsats. Samtidig peger analysen på et centralt fund, som danner afsæt for resten af praksisundersøgelsen – herunder, at socialrådgivernes håndtering og forståelse af lovgivningen i praksis er præget af kompleksitet som kræver løbende nuancering i mødet med børn og familier i udsatte positioner. Der er således ikke tale om en direkte

eller entydig omsætning af de politiske rationaler til praksis, men derimod om et socialfagligt arbejde, hvor socialrådgiverne må afveje forskellige hensyn ud fra den enkelte familie. I de følgende underafsnit udfoldes denne kompleksitet med fokus på, hvad socialrådgiverne oplever som særligt vanskeligt vedrørende sager om adoption uden samtykke.

5.1.1 Når jura ikke er tilstrækkelig

Et centralt fund i interviewmaterialet er, at der ikke er en entydig sammenhæng mellem opfyldelsen af de juridiske kriterier for adoption uden samtykke og socialrådgivernes beslutning om at indstille til adoption. Således beskriver socialrådgiverne, hvordan de i visse tilfælde vælger at arbejde videre med anbringelse frem for adoption uden samtykke på trods af at de juridiske kriterier umiddelbart er opfyldt. Afgørelsen kan dermed ikke forstås som et direkte resultat af juridiske betingelser, men må snarere ses som et udtryk for socialrådgiverens faglige dømmekraft og vurdering i den konkrete sag. I forlængelse af Høilund og Juuls forståelse af dømmekraft kan dette ses som udtryk for, at afgørelser i socialt arbejde ikke kan reduceres til mekanisk regelanvendelse, men derimod skal forstås som situerede og fortolkende vurderinger, hvor forskellige hensyn bringes i spil og afvejes i den konkrete kontekst (Høilund & Juul, 2015).

Dette kommer blandt andet til udtryk i Lisbeths refleksion over egen praksis:

“Jeg tænker, at det er derfor, vi ikke har så mange sager, fordi hvis du spørger mig, har vi en vanvittig høj etik. Og at det er i sidste ende - hvis betingelserne er opfyldt - så er det den socialfaglige vurdering (barnets bedste) der afgør, hvad vi gør” (bilag 5, s. 6).

En tilsvarende pointe fremgår i Ankestyrelsens undersøgelse af kommunernes brug af reglerne om adoption uden samtykke fra 2025, hvor en rådgiver fra Kolding Kommune mere indirekte italesætter, at man af etiske grunde kan vælge en anden løsning end adoption uden samtykke:

“Jeg synes også, at der er noget etisk dilemma i det her med, at vi godt kan vurdere, at forældrene ikke vil kunne udvikle sig, så de kan varetage omsorgen for børnene. Men der er også noget etisk i at sige, at det betyder så ikke nødvendigvis, at børnene ikke har lyst til at have de forældre. Vi kommer til at bestemme på deres vegne i mange år fremover” (Ankestyrelsen, 2025, s. 26).

Analysen af disse udsagn viser, at socialrådgiverne ikke ukritisk anvender lovgivningen, men derimod fortolker, omsætter og udfordrer den gennem faglige og etiske skøn med afsæt i vurderingen af barnets bedste i den konkrete sag. Lovgivningen og de politiske rationaler for adoption uden samtykke – som er identificeret i diskursanalysen – fremstår dermed ikke som entydige handlingsanvisninger, men som en overordnet ramme, der både muliggør og begrænser, hvilke forståelser og løsninger der fremstår som legitime i praksis. Dette peger på, hvordan socialt arbejde udfolder sig i et spændingsfelt mellem regler, normer og fortolkninger, hvor vurderinger må forstås som situerede og kontekstafhængige. I den forbindelse kan Høilund og Juuls (2015) begreb om dømmekraft bidrage til at indfange denne kompleksitet. Dømmekraft kan i denne sammenhæng forstås som en situation, hvor socialrådgiveren i sin refleksions- og beslutningsproces må afveje hensyn i sager præget af ”vilde problemer”, som ikke nødvendigvis peger i samme retning, og hvor vurderingen af barnets bedste ikke direkte kan udledes af de juridiske kriterier.

Høilund og Juul skelner mellem tre former for dømmekraft: en personlig, en institutionel og en social. Den personlige dømmekraft knytter sig til socialrådgiverens erfaringer, værdier og faglige forståelser. Den institutionelle dømmekraft vedrører de normer og rationaler, der sætter rammerne for, hvad der fremstår som legitime løsninger i praksis, mens den sociale dømmekraft opstår i mødet med den konkrete borger, hvor barnets situation, relationer og behov får afgørende betydning for vurderingen. Denne skelnen synliggør, hvordan socialrådgivernes afgørelser i praksis ikke kan henføres til én samlet logik, men må forstås som et samspil mellem forskellige hensyn, der kommer til udtryk gennem de tre former for dømmekraft.

Analytisk kan de politiske rationaler, som er identificeret i diskursanalysen, forstås som et udtryk for en institutionel dømmekraft. Her konstrueres stabilitet og kontinuitet som overordnede hensyn, der sætter rammen for, hvad der fremstår som legitime løsninger i praksis. I denne forståelse fremstår adoption uden samtykke som den foretrukne løsning i de tilfælde, hvor forældrene vurderes varigt ude af stand til at varetage omsorgen, og hvor barnet ellers ville skulle være anbragt uden for hjemmet gennem hele barndommen. Analysen af interviewmaterialet viser imidlertid, at socialrådgiverne i praksis ikke alene handler ud fra denne institutionelle dømmekraft, men også trækker på deres sociale- og personlige dømmekraft i mødet med familierne.

Dette kommer til udtryk i Lisbeths beskrivelse af en konkret sag, hvor de juridiske kriterier for adoption uden samtykke var opfyldt, men hvor hun alligevel – med afsæt i en samlet faglig vurdering – vurderede, at barnets bedste var forbundet med bevarelsen af relationerne til de biologiske forældre og den øvrige slægt. Hun fortæller om det således:

“Det var en pige, der havde rigtig godt af de samvær, hun havde med sine biologiske forældre. Faren har siddet inde hele hendes liv for mord og blev løsladt på det tidspunkt, hvor vi var færdige med [den børnefaglige] undersøgelse. Faren blev løsladt uden tilsyn for kriminalforsorgen. Uden at have været i samfundet i 16 år - foruden prøveløsladelse, hvor han lavede et barn. Det var alt for voldsomt, vurderede vi, for plejefamilier at stå i. Vi kontaktede barnets potentielle nye bopælskommune, men de ville ikke sætte noget op [støtte i forbindelse med samvær]” (bilag 5, s. 5).

I forlængelse heraf spørger jeg ind til, om plejeforældrene (de potentielle adoptanter) dermed ville komme til at stå alene med ansvaret i forbindelse med barnets samvær med de biologiske forældre:

”Lige præcis. Fordi hun [barnet] havde behov for samværene [med de biologiske forældre], og hun havde også behov for, at der var nogen til stede [i form af støttet eller overvåget samvær]. Så vi tænkte, det er ikke nu en adoption

[er det rigtige]. Det [en adoption] kan sagtens komme på tale, når hun er blevet ældre og bedre selv kan indgå i samværene. De juridiske betingelser er ofte opfyldt, men så er det barnets bedste. Og det er også den, der er sværere at vurdere, synes jeg” (bilag 5, s. 5).

Med afsæt i citatet viser analysen, at opfyldelsen af de juridiske betingelser for adoption uden samtykke ikke i sig selv er afgørende for socialrådgiverens beslutning. I den konkrete sag bliver barnets behov for støttet samvær med de biologiske forældre afgørende for, at der træffes beslutning om anbringelse frem for adoption. Analytisk peger dette på, at vurderingen af barnets bedste ikke entydigt følger de institutionelle rammer, men formes i mødet med barnets konkrete situation. Det kan forstås som et udtryk for, hvordan den sociale og personlige dømmekraft udfordrer og nuancerer den institutionelle dømmekraft i vurderingen af, hvad der fremstår som fagligt og etisk forsvarligt i den givne situation (Høilund & Juul, 2015).

Denne pointe kan yderligere nuanceres gennem Jenny Krutzinnas artikel *“Who is the Child? Best Interests and Individuality of Children in Discretionary Decision-Making”* (2022). Krutzinna skelner mellem det universelle, det kategoriske og det individuelle barn og peger på, hvordan vurderinger af barnets bedste risikerer at tage afsæt i generelle antagelser frem for i det konkrete barn som individ. I lyset af denne skelnen kan socialrådgivernes beskrivelser i praksisundersøgelsen forstås som en orientering mod det individuelle barn med konkrete relationer, behov og livsbetingelser. Herved træder en væsentlig forskel frem: hvor den politiske og juridiske diskurs i højere grad opererer på et generaliseret og kategorisk niveau, peger praksis på en situeret og kontekstafhængig vurdering af barnets bedste. Dette understreger, at centrale begreber som stabilitet og kontinuitet ikke har én entydig betydning i praksis, men fortolkes forskelligt afhængigt af barnets konkrete situation. Dermed bliver vurderingen af barnets bedste ikke et spørgsmål om at anvende generelle principper, men om at foretage en konkret og individuel afvejning.

5.1.2 Tvivl som grundlag for det socialfaglige skøn

Analysen af den primære empiri peger på endnu et centralt fund, som belyser den kompleksitet, socialrådgiverne navigerer i, når de skal foretage skøn og træffe beslutninger om, hvorvidt der skal indstilles til adoption uden samtykke. Herunder, at socialrådgiverne kan opleve usikkerhed og tvivl som en grundlæggende del af deres socialfaglige skøn i bestemte sagstyper.

I relation til adoption uden samtykke sondres der overordnet mellem to sagstyper, som er reguleret i adoptionslovens § 9, stk. 3 og stk. 4. I sager efter § 9, stk. 3 kan der indstilles til adoption uden samtykke, hvis betingelserne for anbringelse uden samtykke er opfyldt, og det samtidig er sandsynliggjort, at forældrene varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet. Vurderingen beror her på en fremadrettet prognose for forældrenes udviklingsmuligheder og barnets fremtidige opvækstvilkår. I modsætning hertil vedrører § 9, stk. 4 sager situationer, hvor barnet allerede har været anbragt i en plejefamilie gennem længere tid, og hvor vurderingen tager afsæt i barnets etablerede tilknytning til plejefamilien og de erfaringer, der er gjort i anbringelsesforløbet.

Denne forskel i vidensgrundlag får betydning for, hvordan det socialfaglige skøn opleves i praksis. Dette kommer tydeligt til udtryk i Lisbeths beskrivelser:

“Jamen, jeg tror, det er det der med, at man har fået nogle flere nuancer. Jeg tror, jeg er blevet meget mere bevidst om - det er ikke § 9, stk. 4 - dem synes jeg er klokkeklare. Fordi det vi gætter på i stk. 3, det er det, der udspiller sig i stk. 4... Men de der stk. 3 - hele den der, med at man kigger i en krystalkugle, kan ikke garantere noget. Jeg er meget bekymret for, om vi om 20 år står og skal undskylde, fordi det synes jeg, historikken er i Danmark” (bilag 5, s. 4).

Og hun siger senere i interviewet:

“Jeg har faktisk været i tvivl på de fleste stk. 3... Den dag jeg ikke er i tvivl mere, så skal jeg finde mig noget andet at lave” (bilag 5, s. 9).

Citatet illustrerer, hvordan tvivlen ikke blot knytter sig til manglende viden, men til karakteren af det vidensgrundlag, som vurderingen må baseres på. Hvor § 9, stk. 4 sager giver mulighed for at basere vurderingen på konkrete erfaringer og observerbare relationer, forudsætter § 9, stk. 3 sager i højere grad en prognostisk vurdering af fremtiden. Når Lisbeth beskriver vurderingen som at “kigge i en krystalkugle”, peger det på en situation, hvor udfaldet først kan iagttages på et senere tidspunkt, og hvor beslutningen samtidig kan have vidtgående og irreversible konsekvenser.

Dette analytiske fund kan nuanceres med inddragelse af Høilund og Juuls (2015) dømmekraftsbegreb. Hvor vurderinger i § 9, stk. 4 sager i højere grad giver mulighed for at bringe den sociale dømmekraft i spil – med afsæt i konkrete erfaringer og relationer til barnet og familien – peger analysen på, at vurderinger i § 9, stk. 3 sager i højere grad baseres på en institutionel dømmekraft. Fraværet af et erfaringsbaseret grundlag betyder, at skønnet må træffes under betingelser præget af usikkerhed, hvor socialrådgiverne i højere grad må støtte sig til prognoser og antagelser om fremtiden. I denne bevægelse forskydes vurderingsgrundlaget fra det konkrete møde med barnet og familien til mere generelle forestillinger om, hvad der på sigt kan antages at være til barnets bedste, og den sociale dømmekraft træder dermed i nogen grad i baggrunden. På den baggrund kan socialrådgivernes oplevelse af tvivl ikke alene forstås som et resultat af et usikkert vidensgrundlag, men også som et udtryk for en spænding mellem forskellige former for dømmekraft. Tvivlen opstår i krydsfeltet mellem en social dømmekraft, der forudsætter nærhed, erfaring og fortrolighed med barnets og familiens liv, og en institutionel dømmekraft, der i højere grad baserer sig på fremadrettede, generaliserede og politisk forankrede vurderinger af, hvad der kendetegner barnets bedste.

I forlængelse heraf kan tvivlen også forstås i et anerkendelsesteoretisk perspektiv. Når vurderinger i stigende grad baseres på prognoser frem for relationel viden, opstår der en risiko for, at barnets og forældrenes konkrete livssituation og perspektiver får mindre

betydning i vurderingen. Dette kan pege på en risiko for det, Høilund og Juul betegner som institutionel usynliggørelse, hvor borgeren i mindre grad anerkendes som et unikt og handlende subjekt, men i stedet risikerer at blive forstået gennem generaliserede kategorier.

Samlet set viser analysen, at tvivlen både er et vilkår for god socialfaglig praksis og et udtryk for de dilemmaer, der opstår, når socialrådgivere skal træffe vidtgående beslutninger på et fremadrettet og usikkert grundlag. Tvivlen fremstår dermed ikke alene som et individuelt anliggende, men som et strukturelt vilkår, der udspringer af spændingen mellem forskellige former for dømmekraft og mellem hensynet til barnets fremtidige trivsel og anerkendelsen af borgeren som etisk person.

5.1.3 Modsatrettede hensyn i vurderingen af barnets bedste

Analysen af den primære empiri peger ligeledes på en central forskel i, hvordan socialrådgiverne forstår, hvad henholdsvis en plejefamilie og en adoptivfamilie kan tilbyde barnet. Denne forskel handler ikke alene om valg af indsats, men afspejler mere grundlæggende forestillinger om familieliv, tilhørsforhold og barnets bedste. Samtidig afspejler disse forståelser underliggende antagelser om, hvad der skal til for at sikre barnet et godt og stabilt liv.

Dette ses i forbindelse med Maria og Charlottes beskrivelser af forskellen mellem en plejefamilie og en adoptivfamilie:

“Jeg tænker, at det er to helt forskellige liv [adoption uden samtykke i modsætning til en langvarig anbringelse]. Det første liv vil være et ægte og blivende familieliv, hvor barnet – og senere den unge – ikke skal gå og stresse over, om de ryger ud, når de bliver 18. Er det dem [plejefamilien], der hjælper mig med at flytte, når jeg bliver 25, og vil de [plejeforældrene] være bedsteforældre for mine børn? Alt det gennem hele livet tror jeg på, at uanset hvor gode plejeforældre de har været, så vil det altid ligge i baghovedet [på

barnet/den unge]: Gjorde de det på grund af penge og alt det her? Det vil de være fuldstændig fri for [i en adoption], fordi barnet vil være i en almindelig familie. Og det synes jeg vil være så dejligt at kunne give til flere af de her børn – mere sådan ægte kærlighed, på en eller anden måde” (bilag 6, s. 2).

En tilsvarende forståelse kommer til udtryk hos Maria, som fremhæver:

“Jeg synes, at barnet har ret til at få en familie. Det får man ikke, når man er et anbragt barn – det er jeg bare nødt til at sige. De børn, der er anbragt, får ikke en familie i deres plejefamilie. De får en plejefamilie. De får en plejefamilie, hvor det er bundet op på en kontrakt, og hvor der er et tilsyn, der skal vurdere, om det her er en god idé. Der er en plejefamilie, der skal blive ved med at synes, at det er en god idé, og at de får den løn, de synes er rimelig. Der skal være en kommune, som bliver ved med at synes, at det er en god idé, og nogle forældre, der også skal blive ved med at synes, at det er en god idé. Det er ikke et barn, der får en familie, når det er anbragt. Så jeg synes, at det der med retten til familieliv netop er noget, man kan få, hvis man får lov at blive adopteret” (bilag 4, s. 11).

Disse udsagn kan ses som udtryk for en forståelse, hvor et barns anbringelse i en plejefamilie konstrueres som en midlertidig og betinget relation, mens adoptivfamilien fremstår som en varig og ubetinget familieramme. Begreber som “ægte familieliv”, “ægte kærlighed” og “ret til en familie” fungerer her ikke blot beskrivende, men i høj grad normativt, idet de etablerer en implicit hierarkisering mellem forskellige familieformer. Plejefamilien fremstår i denne optik som kontraktbaseret, afhængig af systemets fortsatte godkendelse og potentielt ustabil, hvorimod adoptivfamilien tillægges karakter af livslang kontinuitet, følelsesmæssig autenticitet og ubetinget tilhørsforhold. Hermed kobles barnets bedste til forestillinger om stabilitet og varighed i en “rigtig” familie.

Denne forståelse genfindes også i Ankestyrelsens undersøgelse fra 2025, hvor en socialrådgiver fremhæver følgende:

“De børn, der er tvangsanbragt fra spæd, der er det sjældent, det ender godt. Det er så hårdt for dem at være i det her system (...) Så jeg har det sådan, at det [adoption uden samtykke] kan jeg fagligt godt forsvare, når kvaliteten er i orden og betingelserne er opfyldt” (Ankestyrelsen, 2025).

Dette understøtter den samme forståelse, hvor adoption uden samtykke fremstår som en måde at sikre barnet stabile og varige opvækstbetingelser og samtidig skærme barnet fra de belastninger, der knyttes til et langvarigt liv som anbragt i systemet. Et lignende perspektiv fremgår også af rapporten fra Institut for Menneskerettigheder, hvor socialrådgivere peger på følgende forhold som argumenter for adoption uden samtykke:

“Muligheden for at sikre børn stabilitet, forudsigelighed og kontinuitet i deres opvækst samt muligheden for, at de får de samme muligheder som deres jævnaldrende i forhold til et helt almindeligt familieliv, hvor de ikke skal forholde sig til de sociale myndigheder gennem hele deres barndom.”

“Børn friholdes for gentagne behandlinger af tvangsgrundlag og bekymringen for om nogen pludselig beslutter, at de skal noget andet end at være der, hvor de er.”

“... hvor barnet ikke hele tiden skal konfronteres med at have et særligt udgangspunkt som anbragt barn – og alt, hvad det medfører af børnesamtaler og tilsyn mv.” (Institut for Menneskerettigheder, 2023, s. 84).

På tværs af disse udsagn tegner der sig således en problemforståelse, hvor ustabilitet, usikkerhed i anbringelsessystemet fremstilles som belastninger for barnet, mens adoption uden samtykke konstrueres som den indsats, der kan afhjælpe disse forhold. Det analytisk interessante er imidlertid ikke alene, hvad socialrådgiverne fremhæver, men også hvad der træder i baggrunden i disse forståelser. Herunder får barnets biologiske ophav og barnets relationelle tilknytninger til de biologiske forældre og slægt en mindre fremtrædende rolle, idet familieliv i højere grad defineres af socialrådgiverne gennem

forestillinger om stabilitet, kontinuitet og følelsesmæssig autenticitet frem for biologisk tilhørsforhold. Analytisk kan dette forstås som en bestemt normativ forståelse af familieliv, hvor kernefamilien – implicit forbundet med stabilitet og “ægte kærlighed” i adoptivfamilien – fremstår som det ønskværdige og ideal. I denne forståelse træder betydningen af de biologiske forældres kærlighed og delte omsorgsformer i baggrunden.

Samtidig viser interviewmaterialet, at denne forståelse ikke står alene. Tværtimod fremhæver Lisbeth betydningen af barnets biologiske ophav som et væsentligt hensyn i vurderingen af barnets bedste:

”Ja. Og det er jo egentlig også det, jeg synes kan være svært [i valget mellem adoption uden samtykke og en anbringelse] ... Når der er et forholdsvis relevant netværk. Vil vi have børn ud af deres biologiske familier? Den... den rammer, og den er svær, og det er et kæmpe dilemma, synes jeg. Fordi skal vi fastholde barnet i et socialt system resten af dets barndom? Eller... ja, hvad skal vi gøre?” (bilag 5, s. 11-12).

Et tilsvarende dilemma genfindes i Ankestyrelsens undersøgelse:

“Nogen har den holdning at man hjælper et barn, men man knuser en familie. Og nogen har den holdning, at det hverken hjælper barn eller familie, fordi barnet også har brug for at kende og knytte sig til sin biologiske familie” (Ankestyrelsen, 2025, s. 26).

Disse udsagn synliggør, hvordan socialrådgiverne i deres socialfaglige skøn og beslutninger ikke alene skal forholde sig til barnets behov for stabile opvækstbetingelser, men samtidig også betydningen af dets relation til den biologiske slægt. Særligt Lisbeths formuleringen om et “relevant netværk” peger på, at vurderingen kan skærpes i situationer, hvor der fortsat er eksisterende relationer, som potentielt har betydning for barnet. Dermed træder et centralt dilemma frem, hvor beslutningen ikke alene handler om at sikre barnet gode opvækstvilkår, men også om hvorvidt barnet bedste er at blive adskilt fra sine

biologiske forældre og slægt. Det analytisk interessante er dermed, at barnets bedste i disse udsagn ikke fremstår som en entydig størrelse, men som noget, der må etableres i spændingsfeltet mellem forskellige forståelser. Hvor det i de tidligere citater blev koblet til stabilitet og et varigt familieliv, kobles det her i højere grad til tilknytning, identitet og relationel kontinuitet på tværs af generationer. Dermed synliggøres, hvordan forskellige forståelser af familieliv og tilhørsforhold bringes i spil i socialrådgivernes vurderinger.

Med inddragelse af Høilund og Juuls (2015) dømmekraftsbegreb kan denne forskel forstås som et udtryk for, at forskellige former for dømmekraft bringes i spil. De forståelser, der kobler barnets bedste til stabilitet og et varigt familieliv, kan ses som udtryk for en institutionel og i nogen grad personlig dømmekraft, hvor vurderingen tager afsæt i mere generaliserede og commonsense prægede forestillinger om, hvad der kendetegner et godt familieliv. Omvendt kan de forståelser, der vægter barnets tilknytning til sit biologiske ophav og relationelle kontinuitet, i højere grad ses som udtryk for en social dømmekraft, hvor vurderingen formes i mødet med barnet og dets familie og bygger på både erfaringsbaseret og faglig viden om betydningen af relationer, tilknytning og identitet. Analysen peger dermed på, at socialrådgivernes skøn må forstås som en afvejning mellem forskellige centrale hensyn, der ikke entydigt peger i samme retning.

Dette fund kan yderligere nuanceres med afsæt i forskellige diskursive tilgange til børnebeskyttelse, hvor der kan peges på et spænd mellem en child-oriented diskurs, en familieorienteret diskurs og en child protection diskurs. I det analyserede materiale kommer disse diskurser til udtryk i socialrådgivernes forskellige forståelser af barnets bedste. På den ene side afspejler de udsagn, der vægter stabilitet, kontinuitet og et varigt familieliv, en kombination af en child-oriented og en child protection diskurs, hvor barnets behov for tryghed og beskyttelse træder frem som det primære omdrejningspunkt. På den anden side afspejler de udsagn, der fremhæver betydningen af barnets biologiske ophav, tilknytning og relationelle kontinuitet, en mere familieorienteret diskurs, hvor barnets relation til sin slægt tillægges selvstændig værdi.

Dermed kan socialrådgivernes dilemma forstås som et udtryk for, at forskellige diskursive rationaler bringes i spil samtidig, hvilket bidrager til at forklare, hvorfor vurderingen af barnets bedste fremstår som kompleks og præget af tvivl. Samtidig får disse diskurser konkret betydning for socialrådgivernes skøn og beslutninger i sager om adoption uden samtykke, idet de peger i forskellige retninger i vurderingen af, hvad der er til barnets bedste. Hvor en child-oriented og child protection diskurs kan understøtte beslutninger om adoption uden samtykke som en måde at sikre barnet stabilitet og beskyttelse, kan en familieorienteret diskurs omvendt bidrage til tilbageholdenhed, idet hensynet til barnets relation til sin biologiske familie tillægges vægt. Socialrådgivernes skøn kan således forstås som en løbende afvejning mellem disse forskellige diskursive rationaler, hvor beslutningen om adoption uden samtykke ikke fremstår som en entydig faglig konklusion, men som et resultat af komplekse prioriteringer mellem hensyn, der ikke nødvendigvis kan forenes (Keddell & Hyslop, 2018; Tanggaard & Brinkmann, 2025).

5.1.4 Hensynet til forældrene og menneskelige konsekvenser

Det sidste fund fra den primære empiri knytter sig til socialrådgivernes oplevelse af at skulle varetage det udtalte børnefokus, som præger sager om adoption uden samtykke. Her oplever socialrådgiverne, at hensynet til de biologiske forældre og de menneskelige konsekvenser af beslutningen som et vanskeligt og etisk udfordrende aspekt. I praksisundersøgelsen ses det, at socialrådgiverne ikke alene forholder sig til barnets situation, men også påvirkes af og reflekterer over de konsekvenser, som en adoption uden samtykke kan have for forældrene. Dermed bliver det synligt, hvordan det stærke børnefokus - som også er identificeret i diskursanalysen - i praksis kan give anledning til komplekse og dilemmafyldte refleksioner hos socialrådgiverne i praksis.

Dette kommer blandt andet til udtryk i følgende udsagn, hvor Charlotte beskriver de dilemmaer, hun oplever i arbejdet:

“Hvordan har barnet det, når det bliver ældre [synes det, adoptionen var god eller helt forkert?]. Jeg tror virkelig på, at man kan gøre nogle biologiske

forældre helt vanvittige af at fjerne deres barn. Vi har jo også det ansvar, og det er noget, man er nødt til at tage med. Men igen – det er også noget, man [som socialrådgiver] selv bliver vanvittig af. For så prøver man at sidde og bilde sig selv ind: jamen, jeg er barnets sagsbehandler, og jeg skal ikke forholde mig til forældrene og deres sorg. Det er i hvert fald sådan, jeg prøver at beskytte mig selv mod det [forældrenes sorg]. Jeg har mange veninder, som altid er vildt undrende over, hvordan jeg kan gøre det, når vi taler om mit arbejde. Så forklarer jeg dem, at jeg slet ikke prøver at gå ind i forældrenes tankegang og sorg. Jeg tænker bare: det skal jeg ikke forholde mig til. Luk. Mur. Cut. Men hvem har så det ansvar? Det er der jo ikke rigtig nogen, der har. Og det kan man jo heller ikke forsvare eller leve med, synes jeg. Tænk, hvis man lavede en bortadoption, og så tog forældrene livet af sig selv. Det er jo noget, man skal bære resten af sit liv. Der er det frygteligt, at der ikke er nogen [der gør noget for forældrene]. Altså, man er virkelig nødt til at kigge på, at der skal være nogen, der har ansvaret for at hjælpe dem videre. De skal tilbydes alt muligt – kriseterapi, psykolog og gruppehalløj. Altså alt, hvad man nu kan finde på, for på en eller anden måde at komme videre og blive grebet bagefter.

Fordi det er jo fuldstændig vanvittigt, at man bare lader dem sejle i deres egen sø. Og de er jo fuldstændig ressourcetsvage. Ofte har de ikke særlig mange penge, og de ved ikke, hvordan man skal finde hjælp. Det er sgu afstumpet.”
(bilag 6, s. 4-5).

Citatet viser, hvordan hensynet til forældrene ikke blot er en perifer overvejelse, men noget der aktivt kan påvirke socialrådgiverens forståelse af den samlede situation. Samtidig fremgår det, at socialrådgiveren forsøger at håndtere dette ved at etablere en følelsesmæssig og faglig afgrænsning, hvor hun bevidst fastholder fokus på barnet og dermed distancerer sig fra forældrenes sorg. Hendes strategi fremstår dog ikke mulig at opretholde, da tankerne om forældrenes situation og de potentielle konsekvenser af socialrådgivernes beslutning fylder i bevidstheden. Særligt formuleringerne: “luk, mur, cut” og spørgsmålet om “hvem har så det ansvar?” viser at socialrådgiveren ikke alene

forvalter en faglig beslutning, men i den forbindelse også kan blive konfronteret med et fagligt, personligt og etisk ansvar for de konsekvenser, som beslutningen kan medføre. Hermed synliggøres et konkret dilemma socialrådgiverne kan opleve ved på den ene side at fastholde en professionel afgrænsning ved et udtalt børnefokus og på den anden side at forholde sig til de etiske og menneskelige konsekvenser som beslutningen medfører for de biologiske forældre.

Denne kompleksitet kommer ligeledes til udtryk i mit interview med Maria, hvor problemstillingen udfolder sig på en anden måde:

“Ej, jeg har aldrig oplevet adoption uden samtykke som ligetil. Men man kan sige, at man jo kun ved det, man ved. Når man er ung og grøn [nyuddannet] socialrådgiver, kan det nogle gange være lidt nemmere og mindre kompliceret, end når man står og kigger folk i øjnene og får øje på: nå ja... det der kan selvfølgelig også være en udfordring. Der er ting, jeg slet ikke havde tænkt på ville komme til at fylde, men som alligevel gjorde det, fordi det havde betydning for den mor og far derude. Der er bare så mange vinkler, og så mange mennesker involveret i det her, at man får øje på en kæmpe kompleksitet. Og det har bare gjort mig klogere, vil jeg sige.” (bilag 4, s. 5).

Citatet viser, hvordan Marias forståelse kan ændre karakter i mødet med borgeren. Hvor adoption uden samtykke på et mere teoretisk niveau kan fremstå som en indsats entydigt rettet mod barnets bedste, viser mødet med forældrene, at sagen rummer flere perspektiver og konsekvenser, som ikke nødvendigvis er synlige for socialrådgiveren på forhånd. Særligt formuleringen om at “stå og kigge folk i øjnene” peger på, hvordan det konkrete møde med forældrene kan gøre det vanskeligt for socialrådgiveren at opretholde en skarp adskillelse mellem barnets og forældrenes situation og interesser. Dermed bliver det tydeligt, hvordan socialrådgiveren i praksis konfronteres med hele familiens livssituation, hvilket udfordrer forestillingen om, at barnets bedste kan vurderes isoleret fra de relationelle sammenhænge, som barnet indgår i.

Samtidig peger analysen på, at forståelsen og håndteringen af barnets bedste i praksis fremstår mindre lineær end den fremstilling, der kan identificeres i diskursanalysen, hvor politikkerne i høj grad italesætter, at loven har fokus på barnet – og kun barnet. I praksisundersøgelsen viser empirien imidlertid, at dette rationale ikke uden videre kan opretholdes, fordi socialrådgiverne i mødet med barnet og dets familie konfronteres med flere samtidige hensyn og konsekvenser, som de kan opleve som vanskelige at adskille.

Med inddragelse af Høilund og Juuls (2015) perspektiv kan dette forstås som et udtryk for en spænding mellem en institutionel logik, hvor barnets bedste søges fastlagt gennem generelle og kategoriske forståelser, og en socialfaglig praksis, hvor borgerens perspektiv træder frem i det konkrete møde. Høilund og Juul peger i den forbindelse på, hvordan borgerens perspektiv i institutionelle sammenhænge kan risikere at blive usynliggjort, idet vurderinger i højere grad baseres på standardiserede kategorier frem for på borgerens konkrete livssituation. I lyset heraf kan Marias refleksioner forstås som et udtryk for, hvor komplekst det kan opleves at skulle stå i frontlinjen og på en måde være med til at "usynliggøre" de biologiske ved det udprægede børnefokus.

Samtidig peger analysen på, at dette møde ikke blot tilfører ny viden, men også indebærer en etisk fordring, hvor socialrådgiveren må forholde sig til forældrene som etiske personer. I tråd med Høilund og Juul kan dette forstås som en bestræbelse på at etablere et – om end begrænset – fællesskab med borgeren, hvor dennes perspektiv anerkendes som betydningsfuldt i vurderingen. Dermed bliver det tydeligt, at vurderingen af barnets bedste i praksis ikke alene handler om at anvende generel viden, men også om at skabe plads til borgerens perspektiv i den konkrete vurdering.

5.2 Delkonklusion: praksisundersøgelse

Praksisundersøgelsen viser, at socialrådgiverne i vidt omfang forstår de politiske intentioner om adoption uden samtykke som meningsfulde og fagligt legitime i deres arbejde. Socialrådgiverne giver således i høj grad udtryk for en grundlæggende tilslutning

til det politiske narrativ om, at en opvækst uden for anbringelsessystemet kan skabe bedre og mere stabile livsbetingelser for barnet.

Samtidig viser analysen, at denne forståelse i praksis ikke står alene, men ledsages af en række nuanceringer, usikkerheder og dilemmaer, som ikke i samme grad fremtræder i den politiske legitimering. Socialrådgiverne beskriver, hvordan arbejdet med adoption uden samtykke indebærer en kompleks afvejning af flere betydningsfulde hensyn, hvor barnets behov for stabilitet og kontinuitet må ses i sammenhæng med hensynet til barnets biologiske ophav, relationelle tilknytninger samt de menneskelige konsekvenser for forældrene og familien som helhed. Dermed bliver det tydeligt, at vurderingen af barnets bedste i praksis ikke kan reduceres til en generel eller standardiseret løsning, men må forstås som en konkret og situeret vurdering ud fra det enkelte barn.

Et centralt fund er, at socialrådgiverne i deres skøn i høj grad må trækker på de tre forskellige former for dømmekraft, hvor faglig viden, erfaring og etiske overvejelser bringes i spil i mødet med det enkelte barn og dets familie. Med afsæt i Høilund og Juul kan dette forstås som en etisk forankret dømmekraft, hvor socialrådgiveren ikke alene forholder sig til barnet som genstand for en indsats, men også til hele familien som etiske personer. Dette indebærer en forpligtelse til at forholde sig til de konsekvenser, beslutningen har – ikke kun for barnet, men også for forældrene, som i nogle tilfælde efterlades uden samme adgang til støtte og hjælp efter en gennemført adoption. Netop dette kan skabe et spændingsfelt i socialrådgiverens faglige identitet, hvor ønsket om at handle til barnets bedste kan kollidere med en grundlæggende socialfaglig ambition om generelt at støtte mennesker i udsatte positioner.

Praksisundersøgelsen peger samtidig på, at de politiske rationaler til tider kan fremstå forsimplede i mødet med den konkrete praksis. Hvor der politisk argumenteres med generelle sammenhænge mellem adoption, stabilitet og bedre livsudfald, beskriver socialrådgiverne en virkelighed præget af usikkerhed og uforudsigelighed, hvor fremtidige livsforløb ikke kan forudsiges med sikkerhed. Dette understreger betydningen af, at vurderingen ikke baseres på generaliserede antagelser, men på en konkret og individuel

forståelse af barnets situation – herunder af barnets relation til forældrene, som den har udviklet sig over tid.

Et gennemgående træk i empirien er, at tvivl ikke fremstår som et tegn på faglig usikkerhed, men som en integreret og nødvendig del af den professionelle dømmekraft. Socialrådgiverne italesætter, at de oplever en særlig kompleksitet i de sagsforløb, hvor barnet skal bortadopteres på baggrund af en prognosevurdering som har konstateret at forældrene varig er uden forældreevne. Disse sager kan opleves som at skulle "kigge i en krystalkugle", da socialrådgivernes vidensgrundlag er helt anderledes end i de sager, hvor barnet bortadopteres til sin plejefamilie.

Samlet peger praksisundersøgelsen på, at socialrådgiverne langt hen ad vejen er loyale over for de politiske intentioner, men samtidig udøver et skøn, der rummer væsentlige nuanceringer og refleksioner, som ikke kan indfanges i de overordnede politiske rationaler. Dermed fremstår arbejdet med adoption uden samtykke ikke som en lineær implementering af lovgivning, men som en kompleks, situeret og etisk praksis, hvor socialrådgiveren må navigere mellem flere samtidige hensyn og håndtere beslutninger med vidtrækkende konsekvenser for både barnet og dets familie.

6 Diskussion

I forhold til at besvare problemformuleringens spørgsmål om, hvordan adoption uden samtykke legitimeres fra politisk hold som en socialpolitisk indsats i Danmark, er den kritiske diskursanalyse afgrænset til at tage udgangspunkt i WPR-tilgangens spørgsmål 1-3. Analysen har således haft fokus på at identificere de centrale problemrepræsentationer og underliggende antagelser. Dette har tydeliggjort de dominerende politiske rationaler og underliggende antagelser, men dette har på samme tid betydet en metodisk afgrænsning, da analysen ikke har haft fokus på alternative forståelser og løsningsforslag i form af WPR-tilgangens spørgsmål 4 og 6.

Denne afgrænsning har betydning for, hvordan den politiske legitimering af adoption uden samtykke træder frem i analysen. Når fokus primært rettes mod de dominerende problemforståelser, rationaler og løsningsforslag, kan den politiske diskurs komme til at fremstå mere entydig og lineær, end den i praksis har været i den politiske behandling af lovforslaget. Det er derfor væsentligt at fremhæve, at der i lovbehandlingsprocessen også er fremkommet en række alternative perspektiver, kritikpunkter og løsningsforslag. Dette tydeliggør, at både forståelsen af problemet og dets løsning ikke er entydig, men i lovbehandlingsprocessen også har været genstand for faglig og politisk uenighed.

I folketingsdebatten vedrørende lovforslag nr. L 105 italesættes således flere alternative perspektiver. Adoption uden samtykke beskrives som et meget indgribende tiltag, hvilket afføder krav om et solidt fagligt og forskningsmæssigt grundlag. Der stilles spørgsmål ved, om der foreligger tilstrækkelig viden om konsekvenserne for børnene, og om andre løsninger i højere grad burde overvejes, herunder åbne adoptioner eller en generel styrkelse af anbringelsesområdet. Samtidig rejses bekymringer om forældrenes retssikkerhed, herunder om kriterierne for at vurdere varigt nedsat forældreevne er tilstrækkeligt klare, samt om der er risiko for uens praksis på tværs af kommunerne. Derudover peges der på en potentiel risiko for, at adoption uden samtykke kan blive anvendt som et økonomisk incitament til at reducere udgifter til anbringelser (bilag 2).

Ligeledes fremkommer der i høringssvar fra blandt andet Socialpædagogernes Landsforbund og Dansk Socialrådgiverforening alternative problemforståelser og løsningsforslag. Socialpædagogernes Landsforbund peger på en risiko for, at adoption uden samtykke kan medføre en form for "privatisering" af sociale problemer, hvor barnet mister sin tilknytning til det offentlige system og dermed adgangen til støtte og rettigheder. De fremhæver, at nogle børn fortsat vil have behov for professionel støtte gennem opvæksten og peger derfor på mere permanente anbringelser som et muligt alternativ, hvor stabilitet kan kombineres med fortsat støtte. I dette lys fremstår adoption uden samtykke ikke som en entydig løsning, men som én blandt flere mulige (Socialpædagogernes Landsforbund, 2009).

Dansk Socialrådgiverforening fremhæver ligeledes betydningen af mere fleksible og forebyggende indsatser samt åbne adoptioner som et muligt alternativ. Her lægges der vægt på, at barnets behov ikke alene handler om stabilitet, men også om identitet, tilknytning og relationer til det biologiske ophav. Dermed udfordres den forståelse, hvor barnets bedste primært kobles til et varigt brud med de biologiske forældre og barnets øvrige slægt (Dansk Socialrådgiverforening, 2009).

Samlet set synliggør dette, at der i den politiske behandling af lovforslaget eksisterer forskellige forståelser af, hvad der kendetegner barnets bedste. Inddragelse af WPR-tilgangens spørgsmål 4 og 6 kunne således have bidraget til yderligere at tydeliggøre disse uenigheder og dermed nuancere forståelsen af den politiske legitimering af lovforslaget.

I den forbindelse er det væsentligt at fremhæve, at nogle af disse alternative perspektiver også genfindes i specialets praksisundersøgelse. Eksempelvis undrer Lisbeth sig over, hvorfor åbne adoptioner ikke i højere grad er tænkt som alternativ til langvarige anbringelser. Hun peger på, at denne løsning i højere grad kan imødekomme barnets behov for både stabilitet og kendskab til den biologiske familie. Samtidig fremhæver hun, at åbne adoptioner potentielt kan føre til flere frivillige adoptioner, idet nogle forældre – som selv har erfaringer med ustabile opvækstvilkår – og som ikke ønsker at deres barn skal opleve det samme kan anse denne løsning (åben adoption) som mere acceptabel, da den ikke indebærer et fuldstændigt brud med barnet (bilag 5).

Dette peger på et interessant fund, idet de nuancer og dilemmaer, som socialrådgiverne beskriver i praksisundersøgelsen, i nogen grad afspejler de alternative forståelser og løsningsforslag, som også er til stede i den politiske lovgivningsproces vedrørende lovforslag nr. L 105.

Samlet set peger dette på, at den politiske legitimering af adoption uden samtykke ikke fremstår så entydig, som den kritiske diskursanalyse umiddelbart kan give indtryk af. Når analysen primært har haft fokus på de dominerende problemrepræsentationer og

underliggende antagelser, synliggøres de bærende politiske rationaler og underliggende antagelser, men samtidig træder alternative forståelser og uenigheder i baggrunden.

7 Konklusion

Med afsæt i specialets problemformulering har jeg undersøgt, hvordan adoption uden samtykke fra politisk hold legitimeres som en socialpolitisk indsats i Danmark, samt hvordan disse politiske intentioner og rationaler forstås og håndteres af socialrådgivere i praksis. På tværs af specialets to dele - diskursanalysen og praksisundersøgelsen - fremtræder et centralt analytisk spændingsfelt mellem den politiske legitimering og underliggende antagelser og rationaler og socialrådgivernes håndtering og forståelser heraf. I dette spændingsfelt bliver det tydeligt, hvordan socialrådgiverne i praksis både reproducerer, nuancerer og udfordrer den politiske legitimering af adoption uden samtykke.

Diskursanalysen viser, hvordan adoption uden samtykke fra politisk hold legitimeres gennem en bestemt problemrepræsentation, hvor anbringelsessystemet fremstilles som utilstrækkeligt i forhold til at sikre barnet stabilitet og kontinuitet. Med afsæt i et tydeligt børnefokus konstrueres problemet som børn, der risikerer at vokse op i langvarige og ustabile anbringelsesforløb. I denne problemrepræsentation positioneres barnet som særligt sårbart og med behov for varig tilknytning, mens forældre med varigt nedsat forældreevne konstrueres som ude af stand til at imødekomme dette behov. Samtidig kobles forældrenes manglende forældreevne til en antagelse om, at barnet ellers vil være anbragt gennem hele barndommen. Denne måde at fremstille problemet på bidrager til at indsnævre handlemulighederne, idet alternative løsninger træder i baggrunden. På den baggrund fremstår adoption uden samtykke som en legitim og nødvendig socialpolitisk indsats, der kan sikre barnet stabilitet, kontinuitet og en sammenhængende opvækst.

Når disse politiske rationaler og underliggende antagelser møder socialrådgivernes praksis, ændrer billedet imidlertid karakter, og et mere komplekst og nuanceret billede træder frem. Praksisanalysen viser analytisk, hvordan socialrådgiverne omsætter de

politiske intentioner til konkrete og situerede vurderinger i den enkelte sag. Disse vurderinger fremstår ikke som entydige eller generaliserbare, men derimod som et resultat af løbende faglige og etiske afvejsninger, hvor flere hensyn bringes i spil. I denne refleksions- og beslutningsproces indgår blandt andet barnets behov for stabilitet og kontinuitet, relationen til de biologiske forældre og den øvrige familie samt de menneskelige konsekvenser for både barn og forældre. Vurderingen af, hvad der er til barnets bedste, etableres dermed i et helhedssyn, hvor flere perspektiver må balanceres.

Denne kompleksitet i socialrådgivernes refleksions- og beslutningsrum nuanceres gennem Høilund og Juuls begreb om dømmekraft. Mens den politiske legitimering i diskursanalysen udtrykker en institutionel dømmekraft, der sætter rammerne for, hvad der fremstår som legitime løsninger, synliggør praksisanalysen, hvordan socialrådgiverne i mødet med konkrete familier også må bringe både den personlige og sociale dømmekraft i spil. De socialfaglige vurderinger baseres således ikke alene på generelle retningslinjer, men på et situationsbundet og erfaringsnært vidensgrundlag, hvor usikkerhed og uforudsigelighed nogle gange kan udgøre et grundvilkår. Dette kommer særligt til udtryk i sager, der beror på prognosevurderinger, hvor fremtidige livsforløb ikke kan forudsiges med sikkerhed. Tvivl fremstår i denne sammenhæng ikke som noget, der skal elimineres, men som en nødvendig og integreret del af den professionelle og etisk forankrede dømmekraft.

På den baggrund viser analysen, at der ikke er tale om en lineær sammenhæng mellem politisk legitimering og socialfaglig praksis, men om et dynamisk samspil, hvor politiske rationaler både sætter rammerne for og samtidig fortolkes, nuanceres og i nogle tilfælde udfordres i praksis. Dømmekraften fremstår her som det centrale bindeled, hvor de overordnede rationaler omsættes til konkrete beslutninger, samtidig med at socialrådgiveren må tage professionelt og etisk ansvar for vurderingens konsekvenser.

Samlet set peger analysen på, at adoption uden samtykke politisk konstrueres som en nødvendig og legitim løsning, mens den socialfaglige praksis samtidig synliggør, at denne løsning i konkrete sager må vurderes i et komplekst spændingsfelt mellem flere samtidige

hensyn. Arbejdet med adoption uden samtykke fremstår dermed som en situeret og etisk praksis, hvor socialrådgiveren ikke alene implementerer politiske beslutninger, men aktivt fortolker og afvejer dem i mødet med det enkelte barn og dets familie. I en kritisk hermeneutisk forståelsesramme peger dette på nødvendigheden af både at forstå og kritisk forholde sig til de problemforståelser, der sætter rammerne for praksis, og som samtidig reproduceres og udfordres i den socialfaglige dømmekraft.

8 Perspektivering

I det følgende perspektiveres specialets centrale fund med henblik på at åbne for videre refleksioner over udviklingen på adoptionsområdet og dets betydning for socialfaglig praksis. Derefter beskrives mine overvejelser om, hvilke problemstillinger det kan være relevant at arbejde videre med.

8.1 Blæser der nye vinde på adoptionsområdet?

Gennem arbejdet med specialet er min forståelse af adoption uden samtykke blevet nuanceret, og det har givet anledning til en række efterfølgende refleksioner. Særligt har det skærpet min opmærksomhed på, hvordan området udvikler sig, og hvordan denne udvikling kommer til udtryk i praksis.

Som det fremgår af specialet, blev adoption uden samtykke i forbindelse med behandlingen af lovforslag nr. L 105 i 2008 italesat som en indsats, der kun skulle anvendes, når der var "intet håb". Dette indikerer en tydelig markering af adoption uden samtykke som en sidste udvej, der kun skulle bringes i anvendelse i helt ekstraordinære tilfælde. Når jeg sammenholder dette med de senere års udvikling, er det imidlertid min oplevelse, at denne forståelse ikke i samme grad er gældende i den aktuelle praksis. I den forbindelse hæfter jeg mig særligt ved ændringen i beviskravet fra, at det skal være "godtgjort" til blot "sandsynliggjort", at forældre er varigt uden forældreevne. Denne ændring indebærer, at socialrådgivernes vurderinger kan baseres på fremadrettede prognoser, som i sagens natur er forbundet med en form for usikkerhed. Det tydeliggør, at tærsklen for anvendelsen af adoption uden samtykke som socialpolitisk indsats over tid er

blevet sænket, hvilket kan medføre, at indsatsen i praksis anvendes mere end det oprindeligt var tiltænkt.

I den forbindelse bliver det fagligt interessant at følge udviklingen på området. Fordi hvordan stemmer denne udvikling overens med eksempelvis menneskerettighederne? Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har fremhævet, at afskæring af familieband mellem et barn og dets biologiske forældre kun må ske i “very exceptional circumstances” (Mørk, 2024, s. 265). Min refleksion i den forbindelse er, hvorvidt den danske retspraksis lever op til denne standard?

I 2025 har der i Danmark været to domme på området, som har fået særlig opmærksomhed. I en landsretsdom blev en afgørelse om adoption uden samtykke af et spædbarn ophævet. Dette til trods for at både Ankestyrelsen og Byretten havde fundet betingelserne opfyldt. Sagen omhandlede et forældrepar, hvor vurderingen i vidt omfang byggede på en prognosevurdering af deres fremtidige forældrekompetencer. I afgørelsen lagde Landsretten vægt på, at prognosevurderingen var foretaget på et meget tidligt tidspunkt, hvor forældrene endnu ikke havde haft reel mulighed for at udøve deres forældreskab. Endvidere inddrog Landsretten oplysninger om et positivt samvær, hvilket kunne indikere et tegn på udviklingspotentiale, hvorfor Landsretten traf afgørelse om, at det ikke i tilstrækkelig grad var sandsynliggjort, at forældrene varigt ville være ude af stand til at varetage omsorgen for deres barn – heller ikke med støtte. Dommen kan læses som et udtryk for en øget opmærksomhed på usikkerheden i prognosevurderinger og en vis tilbageholdenhed over for at træffe uigenkaldelige beslutninger på et usikkert grundlag (Vestre Landsret, 2025).

I den anden dom traf Højesteret afgørelse om såkaldt “anden kontakt” mellem et bortadopteret barn og dets biologiske mor. Her fastslog Højesteret at det var til barnets bedste at være bortadopteret uden samtykke, men de fremhævede også at dette ikke nødvendigvis udelukker enhver form for kontakt til de biologiske forældre - så længe kontakten ikke er til skade for barnet. På den baggrund blev der truffet afgørelse om, at den biologiske mor kan modtage billeder af barnet og i et begrænset omfang se barnet –

uden direkte interaktion – på en legeplads. Afgørelsen udfordrer den hidtidige danske retspraksis, da der ikke tidligere er truffet afgørelse om samvær og/eller anden kontakt efter en adoption uden samtykke. Således har den hidtidige retspraksis været forbundet med et fuldstændigt ophør af relationen mellem barnet og dets biologiske ophav (Højesteret, 2025).

Det efterlader mig med en række ubesvarede spørgsmål: Er der ved at ske en markant ændring i den danske retspraksis på området? Peger de nyere domme mod en diskursændring, hvor både usikkerheden i vurderingerne af forældreevne og betydningen af biologiske relationer tillægges større vægt? Er der således tale om begyndelsen på en mere grundlæggende diskursændring, eller er de to domme bare udtryk for enkeltstående nuanceringer? – det er endnu for tidligt at sige. Ikke desto mindre efterlader det mig med en undren over, om anvendelsen af adoption uden samtykke som socialpolitisk indsats i Danmark fortsat ligger inden for de rammer, der både politisk og menneskeretligt er trukket op? Herunder, om adoption uden samtykke fortsat reelt kun anvendes i de situationer, hvor der er tale om “very exceptional circumstances”.

8.2 Erfaringsbaseret perspektiv på stabilitet og kontinuitet

Gennem arbejdet med dette speciale er det blevet tydeligt for mig, at der mangler forskningsbaseret viden på området, hvilket har givet anledning til overvejelser om et muligt ph.d.-projekt. Jeg synes det vil være spændende at undersøge, hvordan de centrale begreber stabilitet og kontinuitet faktisk opleves af dem, det handler om. I mit speciale fremstår disse begreber som bærende i den politiske legitimering af adoption uden samtykke, hvor indsatsen fremstilles som en måde at sikre barnet et stabilt og sammenhængende familieliv.

På den baggrund kunne et relevant næste skridt være et ph.d.-projekt, der tager afsæt i tidligere anbragtes egne erfaringer. Formålet vil være at undersøge, hvordan de selv forstår og oplever stabilitet og kontinuitet i deres opvækst, og hvordan de forholder sig til adoption uden samtykke som en indsats, der netop begrundes med disse hensyn.

Projektet vil rette sig mod unge og voksne med erfaringer fra længerevarende anbringelser og vil gennem kvalitative interviews give indsigt i deres oplevelser af stabilitet, brud, tilhørsforhold og relationer.

Et centralt fokus vil være at undersøge, hvad stabilitet faktisk betyder set fra et erfaringsperspektiv. Er det knyttet til én varig familie, eller til relationer, der består over tid - også på tværs af forskellige sammenhænge? Og hvilken betydning har kontakten til den biologiske familie i den forbindelse? I forlængelse heraf kan projektet belyse, hvordan tidligere anbragte ser på forskellene mellem langvarig anbringelse og adoption uden samtykke. Herunder hvilke styrker og udfordringer de selv peger på ved de to indsatser, og hvad de - med afsæt i deres egne erfaringer - kunne have haft behov for.

Tidligere anbragte besidder en særlig viden om, hvordan det er at vokse op i systemet, og hvilke konsekvenser forskellige beslutninger kan have over tid. Ved at inddrage deres perspektiver bliver det muligt at undersøge, om de politiske rationaler om stabilitet og kontinuitet faktisk giver mening i et børne- og ungeperspektiv - eller om de peger på andre måder at forstå dette. Denne viden kan bidrage til at kvalificere socialrådgiveres skøn og beslutninger i sager om adoption uden samtykke ved at tilføre et erfaringsperspektiv, som i dag i begrænset omfang er repræsenteret. Samtidig kan den nuancere den politiske forståelse af stabilitet og kontinuitet ved at synliggøre, at disse begreber ikke nødvendigvis opleves entydigt, men kan have forskellig betydning afhængigt af barnets relationer og livsforløb. På den måde kan projektet være med til at skabe et mere nuanceret grundlag for udviklingen af praksis på området.

Referencer

- Ankestyrelsen. (2011). *Adoption uden samtykke*. København K: Ankestyrelsen.
- Ankestyrelsen. (2025). *Kommunernes brug af reglerne om adoption uden samtykke*.
- Bacchi, C. (2009). *Analysing Policy: What's the problem represented to be?* Frenchs Forest NSW: Pearson.
- Brinkmann, S., & Tanggaard, L. (2020). Interviewet: samtalen som forskningsmetode. I L. Tanggaard, & S. Brinkmann (Red.), *Kvalitative metoder, en grundbog* (3 udg., s. 33-63). København: Hans Reizels Forlag.
- Bundesen, P., & Skals, A. (2021). *Faglige skøn i socialt arbejde*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- BUPL. (2011). Hentet fra BUPL: <https://bupl.dk/boern-unge/find-artikler/valg-2011-arbejdsmarkedspolitik-en-stille-revolution>
- Børnerådet. (1998). *Anbringelse til barnets bedste - forslag til styrkelse af indsatsen for truede 0-3 årige børn*. Billund: Børnerådet.
- Børnerådet. (26. 5 2025). Hentet fra Børnekonventionen: https://www.boerneraadet.dk/media/f4wd1u1m/brd_fn_boernekonventionen.pdf
- Christensen, A. B. (2021). *Socialrådgiveren i frontlinjen - en introduktion til street-level bureaucracy i socialt arbejde*. København : Hans Reitzels Forlag.
- Christensen, M. (2021). Hermeneutik - forståelse, fortolkning og mening. I M. Christensen, R. E. Jørgensen, N. H. Lysen, & C. Rosenberg (Red.), *Videnskabsteori og socialt arbejde - en grundbog* (s. 115-134). Frederiksberg: Samfundslitteratur.

- Christoffersen, M. N., Hammen, I., Andersen, K. R., & Jeldtoft, N. (2007). *Adoption som indsats, en systematisk gennemgang af udenlandske erfaringer*. København: SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Damgaard, B. (2019). Fokusgrupper. I C. J. Kristensen, & M. A. Hussain (Red.), *Metoder i samfundsvidenskaberne* (2 udg., s. 131-145). Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Dansk Socialrådgiverforening. (2009). *Høringsvar til lovforslag nr. L 105*. København: Folketinget. Hentet 2026 fra <https://www.ft.dk/samling/20081/lovforslag/L105/bilag/1/638534.pdf>
- Djøf Forlag. (2024). *Adoptionsloven - med kommentarer af Anne Mørk*. København K: Djøf Forlag.
- Ebsen, F., & Egelund, T. (2023). Beskyttelse af børn. I S. Juul, & J. E. Larsen (Red.), *Social politik* (5 udg., s. 321-344). København: Hans Reitzels Forlag.
- Egelund, T., Andersen, D., Hestbæk, A.-D., Lausten, M., Knudsen, L., Olsen, R. F., & Gerstoft, F. (2008). *Anbragte børns udvikling og vilkår - resultater fra SFI's forløbsundersøgelse af årgang 1995*. København : Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Fagbladet 3F*. (3. december 2008). Hentet fra Fagbladet 3F: <https://fagbladet3f.dk/3c40a63e1fd14654bac4c97c51ac435d-20081203-danmark-svigter-b%3frns-rettigheder/?rns-rettigheder%2F>
- Fagbladet 3F*. (3. December 2008). Hentet fra <https://www.sbst.dk/media/13163/Bedre%20Tv%C3%A6rfaglig%20Indsats.pdf>

Folketinget. (26. 5 2025). *L 105 Forslag til lov om ændring af adoptionsloven og forskellige andre love*. Hentet fra <https://www.ft.dk/samling/20081/lovforslag/L105/index.htm>

Frederiksen, M. (1. januar 2020). *Regeringen*. Hentet 16. marts 2025 fra Regeringens websted: <https://www.regeringen.dk/aktuelt/statsministerens-nytaarstale/mette-frederiksens-nytaarstale-1-januar-2020/>

Frstrup, T., Cort, P. S., Larson, A., Thomsen, R., & Skovhus, R. B. (2024). *Problemetts politik - En forskningsbaseret antologi om Carol Bacchis poststrukturalistiske policy- og interviewanalyse i pædagogik og uddannelse*. Århus: DPU , Aarhus Universitet.

Guldager, J. (2015). *Videnskabsteori - en indføring for praktikere*. København: Akademisk Forlag.

Henriksen, K. (2015). Socialfagligt skøn. I M. Hougaard, & L. R. Højbjerg (Red.), *Socialt arbejde med børn, unge og familier* (s. 128-157). København: Hans Reitzels Forlag.

Højlund, P., & Juul, S. (2015). *Anerkendelse og dømmekraft i socialt arbejde* (2 udg.). København: Hans Reitzels Forlag.

Højberg, H. (2013). Hermeneutik - Forståelse og fortolkning i samfundsvidenskaberne. I L. Fuglsang, P. B. Olsen, & K. Rasborg (Red.), *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne - på tværs af fagkulturer og paradigmer* (3 udg., s. 289-324). Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Højesteret, U 2025.2398 H (Højesteret 2025).

Indenrigs- og sundhedsministeriet. (2007). Hentet fra Indenrigs- og sundhedsministeriet: <https://www.ism.dk/indenrigs/kommunal-og-regionaloekonomi/kommunale-opgaver-og-struktur/kommunalreformen-i-2007>

- Ingemann, J. H., Kjeldsen, L., Nørup, I., & Rasmussen, S. (2022). *Kvalitative undersøgelser i praksis, viden om mennesker og samfund* (2 udg.). Frederiksberg C: Samfundslitteratur.
- Institut for Menneskerettigheder. (2023). *Tvangsadoption i et menneskeretligt perspektiv*. København : Institut for Menneskerettigheder.
- Jacobi, C. B. (2021). Socialkonstruktivisme - kritisk refleksion og kampen om virkeligheden. I M. Christensen, R. E. Jørgensen, N. H. Lysen, & C. Rosenberg (Red.), *Videnskabsteori og socialt arbejde - en grundbog* (s. 157-178). Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Jacobsen, B. S., Engen, M., & Mølholt, A.-K. (2024). *Grundbog i børne- og ungesyn*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Juul, S. (2012). Hermeneutik. I S. Juul , & K. B. Pedersen (Red.), *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori - en indføring* (s. 107-148). Hans Reitzels Forlag: København.
- Keddell, E., & Hyslop, I. (2018). Outing the elephants: Exploring a new paradigm for child protection social work. *Social Sciences*, 7, s. 105.
- Klyvø, L. (2011). *Når samværet er svært, perspektiver på plejebørns samvær i Københavns Kommune*. København: Københavns Kommune.
- Krutzinna , J. (2022). Who is "The Child"? Best Interests and Individuality of Children in Discretionary Decision-Making. *The International Journal of Children's Rights*, s. 120-145.
- Kvello, Ø. (2020). *Børn i risiko*. Frederiksberg C: Samfundslitteratur.

- Lynggaard, K. (2025). Dokumentanalyse. I S. Brinkmann, & L. Tanggaard (Red.), *Kvalitative metoder - en grundbog* (4 udg., s. 163-182). København: Hans Reitzels Forlag.
- Mikkelsen, J. B. (28. januar 2009). *Folketinget*. Hentet 24. februar 2025 fra Folketingets websted:
https://www.folketingstidende.dk/samling/20081/lovforslag/L105/20081_L105_som_fremsat.pdf
- Mørk, A. (2024). *Adoptionsloven med kommentarer af Anne Mørk*. København K: Djøf Forlag.
- Nissen, M. A. (2015). Del 2: Det sociale arbejde i samfundet. I M. Haarder, & M. A. Nissen (Red.), *Socialt arbejde i en foranderlig verden* (s. 137-144). København: Akademisk Forlag.
- Nissen, M. A., & Harder, M. (2015). Helhedssyn. I *Socialt arbejde i en foranderlig verden* (s. 57-72). København: Akademisk Forlag.
- Nissen, M. A., & Harder, M. (2015). Prolog: socialt arbejde i en foranderlig verden. I M. A. Nissen, M. Harder, & M. A. Nissen (Red.), *Socialt arbejde i en foranderlig verden* (s. 11-24). København: Akademisk Forlag.
- Poulsen, B. (2019). Semistrukturerede interviews. I C. J. Kristensen, & M. A. Hussain (Red.), *Metoder i samfundsvidenskaberne* (2 udg., s. 97-116). Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Rask, L. (2015). Socialt arbejde på børne-, unge- og familieområdet. I J. Guldager, & M. Skytte (Red.), *Socialt arbejde - teorier og perspektiver* (s. 295-305). København: Akademisk Forlag.

SFI. (2007). *Adoption som indsats*. København K: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Social- og Boligstyrelsen. (2008). Hentet fra Social- og Boligstyrelsen:

https://www.sbst.dk/udgivelser/2008/bedre-tvaerfaglig-indsats?utm_source=chatgpt.com

Social- og Boligstyrelsen. (2023). *Håndbog om barnets lov*. Odense: Social- og Boligstyrelsen.

Social- og Boligstyrelsen. (16. maj 2025). Hentet fra Social- og Boligstyrelsen:

<https://www.sbst.dk/media/13163/Bedre%20Tv%C3%A6rfaglig%20Indsats.pdf>

Social- og Ældreministeriet. (2021). *Aftaletekst Børnene Først*. København K: Social- og Ældreministeriet.

Socialministeriet. (1990). *Betænkningen om de retlige rammer for indsatsen over for børn og unge - Betænkning nr. 1212*. København: Socialministeriet.

Socialministeriet. (2005). Hentet fra Betænkning om retssikkerhed i anbringelsessager:

<https://www.xn--betnknings-c9a.dk/wp-content/uploads/2021/08/1463.pdf>

Socialpædagogernes Landsforbund. (2009). *Høringssvar til lovforslag nr. L 105*.

København: Folketinget. Hentet 2026 fra

<https://www.ft.dk/samling/20081/lovforslag/L105/bilag/12/701009.pdf>

Socialstyrelsen. (2019). *Adoption uden samtykke – et vejlednings- og inspirationsmateriale til sagsbehandlere*. Odense C: Socialstyrelsen.

Statsministeriet. (8. 12 2020). Hentet fra Undskyldning til de 22 grønlandske børn, som blev sendt til Danmark i 1951:

<https://stm.dk/presse/pressemeddelelser/undskyldning-til-de-22-groenlandske-boern-som-blev-sendt-til-danmark-i-1951/>

Tanggard, L., & Brinkmann, S. (2020). *Kvalitative metoder, en grundbog* (3 udg.). København: Hans Reizels Forlag.

Tanggaard, L., & Brinkmann, S. (2025). Kvalitet i kvalitative studier. I S. Brinkmann, & L. Tanggaard (Red.), *Kvalitative metoder - en grundbog* (4 udg., s. 667-682). København: Hans Reitzels Forlag.

Thualagant, N. (2018). Kontekstualiserede casestudier. I C. J. Kristensen, & M. A. Hussain (Red.), *Metoder i samfundsvidenskaberne* (2 udg., s. 343-356). Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Triantafillou, P. (2019). Analyse af dokumenter og dokumentation. I C. J. Kristensen, M. A. Hussain, & M. A. Hussain (Red.), *Metoder i samfundsvidenskaberne* (2 udg., s. 147-160). Frederiksberg C: Samfundslitteratur.

Vangsgaard, P., & Adolphsen, B. (2025). *Tendenser i den sociale børneret - en kritisk retspositivistisk analyse af barnets lov*. København: Ex Tuto Publishing A/S.

Vestre Landsret, U 2026.387 V (Vestre Landsret 7. November 2025).

Villadsen, K. (2017). Michael Foucaults diskursanalyse. I M. Järvinen, & N. Mik-Meyer (Red.), *Kvalitativ analyse, syv traditioner* (s. 297-319). København: Hans Reitzels Forlag.

Wahlgren, B., Jacobsen, B., Kauffmann, O., Madsen, M. B., & Schnack, K. (2018). *Videnskabsteori - Om viden og forskning i praksis* (3 udg.). København: Hans Reitzels Forlag.

Wikipedia. (17. maj 2025). Hentet fra Wikipedia: Wikipedia

Bilag

- Bilag 1 Lovforslag nr. L105 med bemærkninger
- Bilag 2 Første folketingsdebat
- Bilag 3 Interviewguides
- Bilag 4 Interview med socialrådgiver (Maria)
- Bilag 5 Interview med socialrådgiver (Lisbeth)
- Bilag 6 Interview med socialrådgiver (Charlotte)